

2021

Milieuverklaring

Bijgewerkte versie - Gegevens over 2020

Afkortingen

EESC: Europees Economisch en Sociaal Comité

CvdR: Europees Comité van de Regio's

EMAS: *Eco-management and audit scheme* (milieubeheer- en milieuauditsysteem)

VTE: voltijdequivalent

BKG: broeikasgassen

GPP (*Green Public Procurement*): groene overheidsopdrachten

IT (informatietechnologie): alles wat met IT te maken heeft: netwerk, hardware, software, gegevensopslag enz.

PMD: plastic flessen, metaalverpakkingen en drankkartons

SRD: sectoraal referentiedocument (beste milieubeheerpraktijken)

MBS: milieubeheersysteem

Gebouwen

JDE: Jacques Delorsgebouw, Belliardstraat 99-101, Brussel

BvS: Bertha von Suttnergebouw, Montoyerstraat 92-102, Brussel

B68: Belliard 68-gebouw, Belliardstraat 68, Brussel

TRE: Trèvesgebouw, Trierstraat 74, Brussel

REM: Remorqueergebouw, Belliardstraat 93, Brussel

VMA: Van Maerlantgebouw, Van Maerlantstraat 2-18, Brussel

De NACE-code van beide Comités is NACE 99: activiteiten van extraterritoriale organisaties en organen

Europees Economisch en Sociaal Comité en Europees Comité van de Regio's

Directoraat Logistiek

Eenheid Infrastructuur

EMAS-dienst

Contact: environment@eesc.europa.eu | environment@cor.europa.eu

Belliardstraat 99-101

1040 Brussel

België

Tel.: +32 (0)2 546 90 72

www.eesc.europa.eu | www.cor.europa.eu

Inhoudsopgave

1.	De Comités	4
2.	Het milieubeheersysteem bij de Comités	6
	2.1 Beschrijving van EMAS en van het milieubeheersysteem	6
	2.2 Toepassingsgebied	9
	2.3 Beschrijving van de gebouwen	10
	2.4 Organisatiestructuur van EMAS	12
3.	Milieuresultaten en -indicatoren	15
	3.1 Elektriciteit	17
	3.2 Gas	22
	3.3 Water	24
	3.4 Papier	30
	3.5 Afval	34
	3.6 Groene overheidsopdrachten	38
	3.7 Dienstauto's	42
	3.8 Mobiliteit	43
	3.9 Biodiversiteit	47
	3.10 Voeding	47
	3.11 Organisatie van evenementen	52
	3.12 CO ₂ -emissies	56
4.	Bijlagen	63
	4.1 Milieubeleid	63
	4.2 Beschrijving van significante milieuaspecten	64

Samen de uitdaging van de Green Deal aangaan

Door het coronavirus en de daardoor veroorzaakte gezondheidscrisis was 2020 een uitzonderlijk jaar. Toen de Belgische autoriteiten in maart 2020 de eerste lockdown afkondigden, gingen alle medewerkers en leden van de Comités telewerken. In het grootste deel van 2020 vonden bijna alle activiteiten van het EESC en het CvdR niet fysiek in hun gebouwen maar op afstand plaats.

Zoals uit deze milieuverklaring blijkt, heeft de uitbraak van de COVID-19-pandemie tot gevolg gehad dat de milieu-impact van de Comités is verminderd. De belangrijkste milieu-indicatoren zijn ten opzichte van 2019 gedaald. Zo is er in vergelijking met dat jaar aanzienlijk minder gas, elektriciteit, water en papier verbruikt in 2020. Ook de hoeveelheid afstoffen nam flink af.

De **CO₂-balans** van de Comités voor 2020 – de voor dat jaar berekende totale broeikasgasemissies en emissies van andere gassen – laat eveneens een sterke daling zien ten opzichte van 2019. Zoals te verwachten was, is de vervoersgerelateerde CO₂-voetafdruk aanmerkelijk kleiner geworden. Dat houdt direct verband met de lockdown ten gevolge van de pandemie. Het merendeel van de vergaderingen die normaliter fysiek worden gehouden, heeft via videoconferentie of in hybride vorm plaatsgevonden. De afname van het aantal door medewerkers en leden gemaakte verplaatsingen heeft de aan personenvervoer toe te schrijven emissies sterk verminderd.

Om deze redenen kan 2020 niet als representatief jaar worden beschouwd. De behaalde resultaten verschaffen niettemin stof tot nadenken. Bepaalde maatregelen, zoals het telewerken en de organisatie van hybride vergaderingen, zijn doeltreffend gebleken. Er zou na 2020 op zijn minst gedeeltelijk gevolg aan kunnen worden gegeven, wat zou meehelpen om tegen 2030 klimaatneutraliteit te bereiken.

Het EESC en het CvdR, die zich al inzetten voor de verwezenlijking van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling, onderschrijven volmondig de **Europese Green Deal**¹. Samen met de Europese Commissie en de andere EU-instellingen streven de Comités ernaar om de Green Deal in al hun activiteiten te integreren. Eind 2021 zou een studie beschikbaar moeten komen met emissiereductiescenario's om in 2030 CO₂-neutraliteit te bereiken. Dit zal de politieke verantwoordelijken van de Comités in staat stellen een besluit te nemen over een haalbaar scenario.

Laten we met behulp van EMAS en de CO₂-balans, de belangrijkste instrumenten voor milieubeheer, samen de uitdaging van de Green Deal aangaan.

juni 2021

Gianluca Brunetti
Secretaris-generaal van het EESC

Petr Blížkovský
Secretaris-generaal van het CvdR

¹ Europese Green Deal (COM(2019) 640 final).

1. De Comités

Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) en het Europees Comité van de Regio's (CvdR) zijn twee adviesorganen van de Europese Unie.

Het Europees Economisch en Sociaal Comité

Het **EESC** is bij de Verdragen van Rome in 1957 opgericht om werkgeversorganisaties, vakbonden en andere actoren van het maatschappelijk middenveld op Europees niveau te vertegenwoordigen. Het telt 329 leden, die op voordracht van de lidstaten voor vijf jaar door de Raad worden benoemd.

Het heeft tot taak om de instellingen van de EU (het Europees Parlement, de Raad en de Commissie) bij te staan door hen van advies te dienen. Het moet verplicht worden geraadpleegd over de in de Verdragen opgesomde vraagstukken en wordt verder om raad gevraagd in alle gevallen waarin de instellingen van de EU dat wenselijk achten, bijvoorbeeld over onderwerpen op het gebied van economie, energie, vervoer, werkgelegenheid, milieu, duurzame ontwikkeling, onderwijs en cultuur. Het EESC kan ook om een verkennend advies worden gevraagd of uit eigen beweging een initiatiefadvies uitbrengen over vraagstukken waarop het de aandacht van de instellingen van de EU wil vestigen. Dankzij het EESC kunnen vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties deelnemen aan de beleids- en besluitvorming van de EU.

Andere taken van het EESC bestaan erin om de EU dichterbij haar burgers te brengen, de grondwaarden voor de Europese integratie te bevorderen en de rol van maatschappelijke organisaties en de participatiedemocratie kracht bij te zetten.

Het Europees Comité van de Regio's

Het in 1994 opgerichte **CvdR** is de politieke assemblee van lokale en regionale afgevaardigden van de EU. Het heeft tot taak de regionale en lokale overheden en de door hen vertegenwoordigde gemeenschappen bij de besluitvorming van de EU te betrekken en over EU-beleid te informeren. Het CvdR telt 329 leden uit de 27 lidstaten van de EU en evenveel plaatsvervangers. Al die leden worden door de Raad, op voordracht van de lidstaten, voor vijf jaar benoemd.

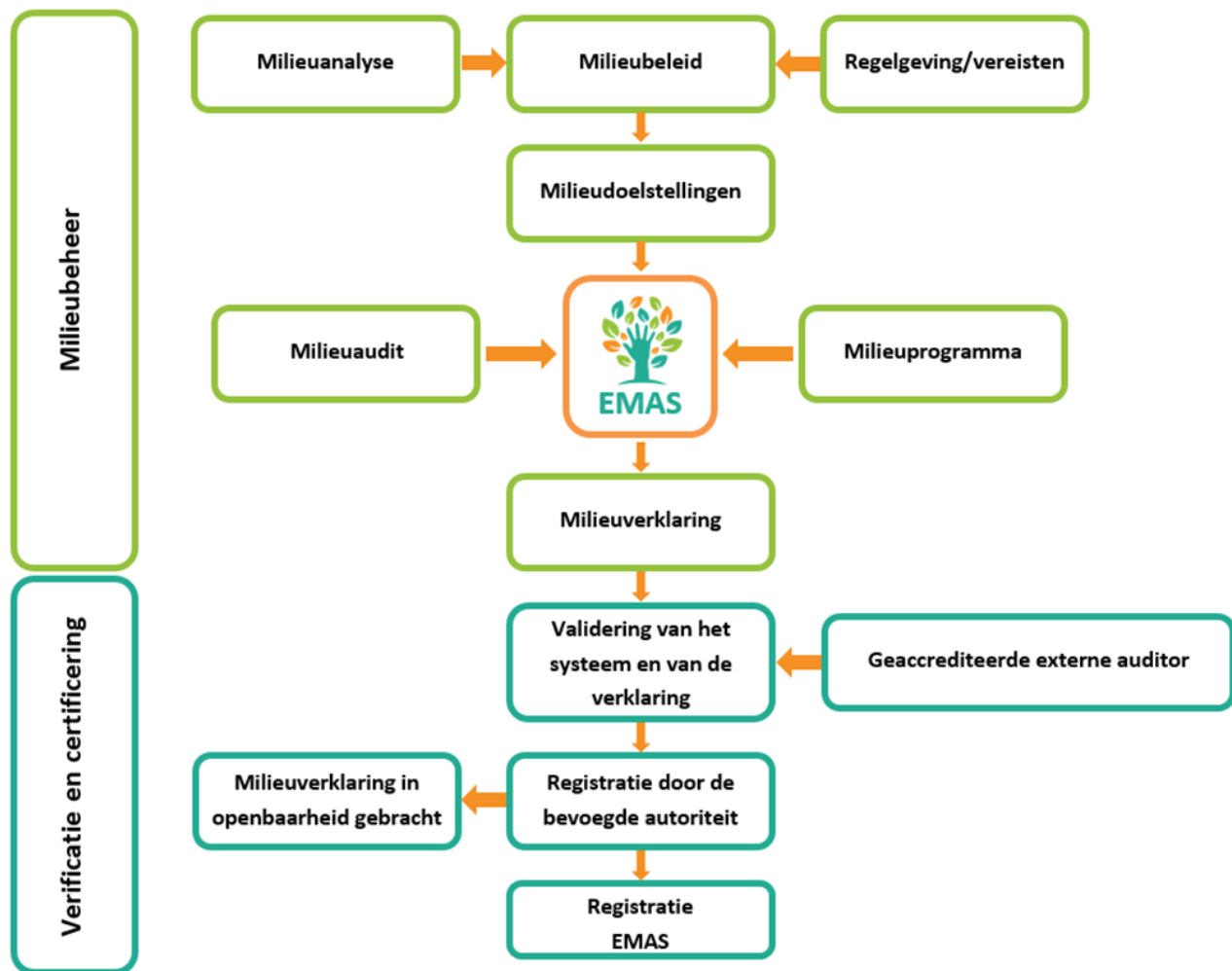
Overeenkomstig de Verdragen is raadpleging van het CvdR door het Europees Parlement, de Raad en de Commissie verplicht voor voorstellen die betrekking hebben op regio's en steden. Daarnaast kan het CvdR initiatiefadviezen uitbrengen, waardoor het bepaalde onderwerpen op de agenda van de EU-instellingen kan plaatsen. Verder kan het een zaak aanhangig maken bij het Europees Hof van Justitie als zijn rechten worden geschonden of als het van mening is dat een EU-wet indruist tegen het subsidiariteitsbeginsel of voorbijgaat aan de bevoegdheden van lokale of regionale overheden.

2. Het milieubeheersysteem bij de Comités

2.1 Beschrijving van EMAS en van het milieubeheersysteem

EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) is een EU-verordening² op basis waarvan organisaties op vrijwillige basis kunnen deelnemen aan een EU-milieubeheer- en milieuauditsysteem door zelf een eigen milieubeheersysteem (MBS) op te zetten. De bedoeling van zo'n MBS is om de milieuprestaties van een organisatie te verbeteren.

Werking van het door de Comités ingevoerde MBS

² Verordening (EG) nr. 1221/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 inzake de vrijwillige deelneming van organisaties aan een communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS), zoals gewijzigd door Verordening (EU) 2017/1505 van de Commissie van 28 augustus 2017 tot wijziging van bijlagen I, II en III en door Verordening (EU) 2018/2026 van de Commissie van 19 december 2018 tot wijziging van bijlage IV.

1. Milieuanalyse

Voor de milieuanalyse worden de werkzaamheden van de Comités uitvoerig onderzocht, rekening houdend met alle levenscyclusfasen, om uit te maken welke activiteiten een significante milieu-impact hebben. De belangrijkste milieueffecten worden vastgesteld aan de hand van een puntensysteem. Voor elk significant effect wordt een verbeterdoel ontwikkeld (zie tabel in bijlage). Criteria voor die cijfermatige beoordeling zijn de ernst van een milieueffect, maar ook de frequentie en de beheersing ervan. Alle aspecten die onder de milieuwetgeving vallen, worden *de facto* als significant beschouwd. Wel moet onderscheid worden gemaakt tussen directe³ en indirecte⁴ milieuaspecten. Aankopen en activiteiten van contractanten, significant of niet, worden beschouwd als indirect, conform de methode die hierboven wordt beschreven.

De in kaart gebrachte risico's worden regelmatig geüpdate en jaarlijks gecontroleerd aan de hand van veranderingen in de activiteiten van de Comités en in het beheer van de gebouwen.

2. Milieubeleid

De Comités hebben een milieubeleid uitgewerkt dat aan hun inzet voor het milieu formeel gestalte geeft. Het is onderschreven door de voorzitters en de secretarissen-generaal van het EESC en het CvdR en is op de websites van beide Comités gepubliceerd. Het milieubeleid van de Comités wordt ter kennis gebracht van alle belanghebbenden, onder wie de contractanten van de Comités, die zich aan het milieubeheersysteem van de Comités dienen te houden.

3. Milieudoelstellingen en –indicatoren

Op grond van dit milieubeleid en van de resultaten van de milieuanalyse worden milieudoelstellingen (uitgesplitst in indicatoren en acties) uitgewerkt. Deze stroken met de wettelijke en andere vereisten waaraan beide Comités moeten voldoen en moeten om geloofwaardig te zijn worden gekoppeld aan een zoveel mogelijk gekwantificeerde prestatie-eis. De doelstellingen worden ondergebracht in een “milieuprogramma”.

Aangezien de milieu-indicatoren van de Comités zijn vastgesteld v or het besluit van de Commissie⁵ inzake het **sectorale referentiedocument (SRD)** betreffende de beste milieubeheerpraktijken die in de milieuverklaring moeten worden opgenomen, zijn zij niet altijd in overeenstemming met de milieuprestatie-indicatoren uit het SRD.

Hoofdstuk 3 is gewijd aan de milieudoelstellingen en -indicatoren van de Comités. Voor elke doelstelling wordt aangegeven of de indicator al dan niet in overeenstemming is met de in het SRD aanbevolen milieuprestatie-indicatoren. Als er benchmarks voor topprestaties bestaan, worden deze vermeld. De Comités zullen de aanbevelingen uit het SRD verwerken bij de ontwikkeling van hun nieuwe milieudoelstellingen.

³ Milieuaspecten die gerelateerd zijn aan activiteiten, producten en diensten van de organisatie zelf en waarop die organisatie rechtstreeks invloed heeft.

⁴ Milieuaspecten die het gevolg kunnen zijn van een wisselwerking tussen de organisatie en derden als die organisatie op die derden een redelijke mate van toezicht kan uitoefenen.

⁵ Besluit (EU) van de Commissie van 19 december 2018 tot vaststelling van het sectorale referentiedocument betreffende beste milieubeheerpraktijken, sectorale milieuprestatie-indicatoren en benchmarks voor topprestaties voor de overheidssector, in het kader van Verordening (EG) nr. 1221/2009 inzake de vrijwillige deelneming van organisaties aan een communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS).

4. Milieuprogramma

Het milieuprogramma bevat de termijnen, verantwoordelijkheden en middelen om de milieudoelstellingen te halen. Het wordt goedgekeurd door de EMAS-stuurgroep en vervolgens uitgevoerd door middel van de vastgestelde maatregelen. In deze fase kunnen de milieudoelstellingen alleen worden verwezenlijkt als alle leden van de organisatie zich ervoor inzetten, moeten er voorlichtings- en bewustmakingscampagnes worden gevoerd en moet worden vormgegeven aan milieumethoden (zoals afvalscheiding), en moeten die bij alle betrokkenen bekend worden gemaakt. Procedures en handleiding⁶ staan op het intranet van beide Comités.

5. Audits

In het kader van het MBS worden regelmatig interne en externe audits gehouden. Doel daarvan is na te gaan waar de milieuvoorschriften niet worden nageleefd en de nodige corrigerende maatregelen moeten worden genomen. In auditverslagen wordt melding gemaakt van deze niet-naleving van milieuvoorschriften (als de resultaten niet-conform zijn), wat als uitgangspunt dient voor verbeteringen. Zo wordt het MBS continu verbeterd.

6. Milieuverklaring

Een milieuverklaring (zoals dit document) is bedoeld om het publiek te informeren over het bestaan van een MBS dat aan de vereisten van de EMAS-verordening voldoet. Zo kan iedereen de prestaties van de Comités op de voet volgen. Ieder jaar wordt daarvan een bijgewerkte versie gepubliceerd, maar pas nadat die door een erkende instantie is geverifieerd en gevalideerd.

Het EESC en het CvdR zijn gehuisvest in dezelfde gebouwen en hebben het beheer van EMAS daarom toevertrouwd aan het directoraat Logistiek, dat deel uitmaakt van de gezamenlijke diensten van beide Comités. De milieuverklaring heeft betrekking op de milieuprestaties van beide instellingen, zonder onderscheid.

7. Externe controle

In deze laatste fase wordt nagegaan of het MBS goed werkt. Overeenkomstig de EMAS-regels dient een onafhankelijke instantie de controles uit te voeren. Als aan alle vereisten van de EMAS-verordening wordt voldaan, kent Leefmilieu Brussel, de hiervoor bevoegde instantie van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest, de EMAS-registratie toe. Milieuauditor AIB-Vinçotte International heeft op 27 december 2011 vastgesteld en verklaard dat het EESC en het CvdR onverkort aan de bepalingen van de EMAS III-Verordening voldoen. Daarop heeft Leefmilieu Brussel aan de Comités het registratienummer BE-BXL-000027 toegekend.

⁶ Handleiding waarin de werking van het MBS wordt uitgelegd en een overzicht wordt gegeven van alle documenten en andere onderdelen van het systeem.

2.2 Toepassingsgebied

2.2.1 In aanmerking genomen activiteiten

Het MBS van het EESC en het CvdR is van toepassing op:

- 6 gebouwen in Brussel, waarvan 5 volledig door de Comités worden gebruikt en in hun bezit zijn, en 1 gebouw dat door de Comités wordt gebruikt en wordt onderverhuurd van de Commissie en waarin het MBS eveneens, binnen de grenzen van het huurcontract, wordt toegepast⁷ (zie hoofdstuk 2.2 Beschrijving van de gebouwen);
- de 701 personen die bij het EESC en de 546 personen die bij het CvdR werkten op 31 december 2020⁸ alsmede hun stagiairs en tijdelijke arbeidskrachten, die volledig deelnemen aan de hieronder beschreven EMAS-doelstellingen;
- de in de gebouwen werkzame contractanten: zij worden op de hoogte gebracht van de milieu-inspanningen van de Comités en sommigen van hen spelen een belangrijke rol bij het bereiken van milieuresultaten; de leden van het EESC en het CvdR (329 per Comité): zij worden op de hoogte gebracht van de initiatieven en activiteiten die
- in het kader van EMAS worden georganiseerd, en worden bewust gemaakt van hun invloed op de CO₂-voetafdruk van de Comités;
- alle andere personen die de gebouwen betreden: zij worden op de hoogte gebracht van de milieu-inspanningen door middel van de EMAS-certificaten die in sommige gebouwen zijn opgehangen en via digitale communicatiemiddelen (websites van het EESC en het CvdR).

Het toepassingsgebied van EMAS heeft betrekking op de niet-politieke aspecten van de dagelijkse **bezigheden** van alle personeelsleden. Het personeel is onderverdeeld in de volgende categorieën: ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten, gedetacheerde nationale deskundigen, raadgevend arts en stagiairs.

Verdeling van het personeel over de gebouwen

Gebouw	Bovengrondse bruto oppervlakte (m ²)	Ondergrondse bruto oppervlakte (m ²)	Opper- vlakte parking (netto) (m ²)	Aantal parkeer- plaatsen	Aantal gebruikers (2020)	Adres
JDE-gebouw	36 379	15 284	10 167	304	530	Belliardstraat 99-101
BvS-gebouw	20 566	9 925	5 358	206	451	Montoyerstraat 92-102
B68-gebouw	7 305	1 322	687	32	230	Belliardstraat 68

⁷ Het van de Commissie gehuurde gebouw wordt in september 2022 eigendom van de Comités op grond van een overeenkomst tussen de Comités en de Commissie.

⁸ Aantal personen dat op 31 december 2020 bij het EESC en het CvdR in dienst was. Dit zijn geen VTE's (voltijdequivalenten).

TRE-gebouw	6 091	2 108	1 143	44	162	Trierstraat 74
REM-gebouw	2 325	371	-	-	31	Belliardstraat 93
VMA-gebouw	9 825	2 561	2 250	55	223	Van Maerlantstraat 2
TOTAAL	82 491	31 571	19 605	641	1 627	Gegevens van december 2020

Het totale hierboven vermelde aantal gebruikers (gegevens van december 2020) omvat ook de contractanten van de Comités en een deel van de leden van het EESC en het CvdR die in de gebouwen over een kantoorruimte beschikken.

De indicatoren in hoofdstuk 3 geven de hoeveelheden per persoon weer (bijv. energie- of papierverbruik per persoon) en niet per VTE (voltijdequivalent). De basis voor de berekening wordt gevormd door het totale aantal gebruikers in de gebouwen op 31 december 2020, dat wil zeggen 1 627 personen. Alleen de indicator voor de CO₂-balans geeft de hoeveelheden emissies per VTE weer.

Impact van COVID-19 op de berekening van de milieu-indicatoren in 2020

Tussen 1 januari en 13 maart 2020 was de werksituatie "normaal", dat wil zeggen vergelijkbaar met voorgaande jaren. Vanaf 16 maart 2020 tot het einde van het jaar werd telewerken de norm voor al het personeel van de Comités (m.i.v. leden, tijdelijke arbeidskrachten en stagiairs). Slechts een deel van het personeel – de personeelsleden van wie de functies als "kritiek" werden aangemerkt – is in de gebouwen blijven werken om de continuïteit van de werkzaamheden te waarborgen⁹. Van de contractanten konden sommige hun activiteiten in de gebouwen voortzetten, terwijl andere hun werkzaamheden moesten opschorten, zoals de verlener van cateringdiensten. Tot slot werden ook alle evenementen en bijbehorende activiteiten in de Comités tussen maart en het einde van het jaar opgeschort.

2.2.2 Activiteiten die niet onder het milieubeheersysteem vallen

De politieke activiteiten van de leden van het EESC en het CvdR: de leden mogen geen beperkingen worden opgelegd en moeten hun advieswerkzaamheden in alle onafhankelijkheid kunnen uitvoeren. De reizen die de leden maken, vallen als zodanig niet onder een milieudoelstelling of -indicator, maar worden wel in de CO₂-balans van de Comités in aanmerking genomen.

Bezoekers: v or de pandemie ontvingen de Comités gemiddeld 115 bezoekers per dag (groepen studenten, deelnemers aan conferenties en evenementen, bezoekers van de open dag en bepaalde contractanten). Het is het niet mogelijk om die bezoekers binnen het toepassingsgebied van EMAS te laten vallen, maar zij worden wel op de hoogte gebracht van de milieu-inspanningen van de Comités.

⁹ Uit de statistieken over de toegang tot de gebouwen blijkt dat het totale aantal personeelsleden van het EESC en het CvdR en het totale aantal contractanten dat in de gebouwen komt werken van dag tot dag en van maand tot maand zeer varieert (tussen de 100 en 500 personen).

2.3 Beschrijving van de gebouwen

Het EESC en het CvDR zijn gevestigd in het hart van de Europese wijk, aan de Belliardstraat, dicht bij het Europees Parlement en de andere Europese instellingen.

Dankzij deze locatie kan het aantal verplaatsingen, van zowel personen als goederen, worden beperkt. De plenaire vergaderingen van de Comités worden gehouden in gebouwen van het Europees Parlement of de Europese Commissie.

Jacques Delors building (JDE)

De Comités gebruiken in Brussel zes gebouwen of beheren die gezamenlijk. Ze delen ook gezamenlijke diensten voor vertaling en logistiek (infrastructuur, veiligheid, IT, EMAS, cateringdienst en drukkerij). In de gebouwenstrategie van de Comités is voorzien in de aankoop van het Van Maerlantgebouw in ruil voor de gebouwen Belliard 68 en Tr eves 74, om uiteindelijk alle gebouwen met elkaar te verbinden. Daartoe is in augustus 2019 een overeenkomst ondertekend tussen de Comités en de Europese Commissie, die naar verwachting in september 2022 in werking zal treden.

Het *Jacques Delorsgebouw* (JDE), voorheen eigendom van het Europees Parlement, heeft een glazen gevel aan de noordzijde. In de ruimte tussen het dubbele glas bevindt zich een verticale kas met bamboeplanten die een natuurlijke barrière vormt tussen de drukke Belliardstraat en het gebouw zelf. Deze dubbelwandige gevel heeft een akoestische en thermische isolatiefunctie en draagt op die manier bij aan een lager energiegebruik. Met de renovatie van de centrale hal van het JDE-gebouw in 2018 is het gebouw niet alleen veiliger, maar ook ergonomischer en sfeervoller geworden.

Het JDE-gebouw bestaat hoofdzakelijk uit kantoren, conferentie- en vergaderzalen en twee atria. Ook beschikt het over een drukkerij, copyshop, restaurant, kantine, koffiebar, bibliotheek, sportzalen, IT-ruimten, afvalberging, parkeergarages en technische ruimten.

Het *Bertha von Suttnergebouw* (BvS), dat van de jaren 1990 dateert, is ook overgenomen van het Europees Parlement. Het wordt sinds 2000 door de Comités gebruikt en heeft aanzienlijke opknapbeurten gekregen, waarbij met name de binnenruimten grondig zijn aangepakt. Het BvS-gebouw beschikt over kantoren, 1 koffiebar, 3 cursuszalen, 2 medische diensten (1 voor elk Comité), een parkeergarage, een fietsenstalling en een afvalberging. In 2019 is de entree verbouwd om aan de veiligheidseisen te voldoen.

Het *Remorqueur-gebouw* (REM) is in 2006 opgetrokken op een plek waar vroeger een kantoorgebouw stond met een benzinstation aan de weg. De bodem is daarom gesaneerd. Momenteel herbergt het REM-gebouw hoofdzakelijk de IT-diensten. Ook beschikt het over een conferentiezaal. Er werken maar weinig mensen in dit gebouw (31 in 2020).

Het *gebouw Belliard 68* (B68) dateert van de jaren 1970 en was tot 2002 van de Europese Commissie. Sindsdien is het ingrijpend gerenoveerd. Het herbergt vertaaleenheden en beschikt over een koffiebar. Er zijn ook twee dienstfietsen.

Het *gebouw Trèves 74* (TRE), dat van het begin van de jaren 1990 dateert, werd in 1994 door het tijdschrift *Trends* uitgeroepen tot gebouw van het jaar. Het heeft ook een prijs gekregen van de Brusselse federatie voor stedenbouw. Het werd in 2004 overgenomen van de EVA (Europese Vrijhandelsassociatie) en is ingrijpend gerenoveerd. Ook dit gebouw, dat is verbonden met B68, herbergt vertaaleenheden.

Het in 1985 opgetrokken *Van Maerlantgebouw* (VMA) is eigendom van de Europese Commissie. Het wordt sinds 2007 gedeeld door de Commissie en de Comités, die een deel van de kantoren en twee conferentiezalen gebruiken. Omdat dit gebouw nog geen eigendom van de Comités is, valt het buiten hun milieudoelstellingen op het gebied van energie en water. Het gebruik daarvan wordt echter wel gevolgd. Het VMA-gebouw zal in september 2022 eigendom van de Comités worden, overeenkomstig de gebouwenstrategie van het EESC en het CvdR.

Voor elk gebouw is een milieuvergunning afgegeven door Leefmilieu Brussel, de voor milieu bevoegde instantie van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest.

Gebouw	Registratienummer	Geldigheidsduur
JDE	381908	30/04/2028
BvS	671199	24/10/2033
REM	399668	02/10/2033
TRE	01/0331	20/02/2032
B68	702365	19/02/2034
VMA	676713	18/04/2034

De Comités verbinden zich ertoe om de geldende wet- en regelgeving op milieugebied na te leven (zie de bijlage voor de toepasselijke voorschriften).

2.4 Organisatiestructuur van EMAS

De organisatiestructuur van EMAS ziet er voor beide Comités als volgt uit:

- het directiecomité van EMAS;
- de EMAS-dienst;
- de EMAS-contactpersonen.

Directiecomité van EMAS

Het directiecomité van EMAS is een orgaan dat de diensten van het EESC en van het CvdR vertegenwoordigt. De leden ervan zijn verantwoordelijk voor het toezicht op en de goede werking van het MBS. Daartoe nemen zij de voornaamste besluiten over de toewijzing van middelen en vervullen zij een voorbeeldfunctie voor de toepassing van goede praktijken.

Samenstelling:

EESC	CvdR
Secretaris-generaal	Secretaris-generaal
Kabinetschef van de secretaris-generaal	Kabinetschef van de secretaris-generaal
Directeur van het directoraat Logistiek	Directeur van het directoraat Vertaling
Directeur van het directoraat Wetgevingswerkzaamheden, belast met milieukwesties	Directeur van het directoraat Wetgevingswerkzaamheden, belast met milieukwesties
Directeur van het directoraat Personeel en Financiën	Directeur van het directoraat Personeel en Financiën
Vertegenwoordiger van het personeelscomité	Vertegenwoordiger van het personeelscomité

EMAS-dienst

De EMAS-dienst is verantwoordelijk voor de toepassing van het MBS volgens de geldende EMAS-criteria. Deze dienst houdt zich vooral bezig met:

- documentatie: procedures, werkinstructies en overige documenten;
- de informatie die nodig is voor de voortdurende verbetering van activiteiten en prestaties: auditverslagen, niet-conform-attesten, suggesties voor verbeteringen, verslagen van milieuongelukken, indicatoren enz.;
- de coördinatie van het project in alle directoraten;
- bewustmaking over het milieu: organisatie van evenementen over milieuvraagstukken, nieuwsbrieven, communicatiecampagnes;
- de coördinatie van het netwerk van EMAS-contactpersonen;
- de organisatie van beoordelingen door de directie;
- de uitwerking van voorstellen voor milieudoelstellingen en de follow-up daarvan;
- de organisatie van interne en externe milieuaudits;

- het opnemen van milieucriteria in de aanbestedingen van de Comités (GPP);
- de opstelling en bijwerking van de milieuverklaring.

EMAS-contactpersonen

De EMAS-dienst steunt op een netwerk van ongeveer honderd EMAS-contactpersonen uit alle directoraten en uit bijna alle eenheden. Deze contactpersonen fungeren als belangrijke schakel op het gebied van communicatie en bewustmaking: zij brengen EMAS-mededelingen over aan hun collega's en nemen kennis van hun opmerkingen en suggesties; zij nemen deel aan bewustmakingscampagnes en helpen bij de uitvoering van specifieke EMAS-acties in hun directoraat of eenheid.

3. Milieuresultaten en –indicatoren

Categorie	Resultaten
Elektriciteit (kWh/pers.)	-28,7 % in vergelijking met 2014 100 % groene stroom
Gas (kWh/GD/pers.)	-41,9 % in vergelijking met 2014
Water (m ³ /pers.)	-22,1 % in vergelijking met 2014
Papier (blz./pers./dag)	-81 % in vergelijking met 2015
Kantoor- en keukenafval (kg/pers./jaar)	-59 % in vergelijking met 2017
Groene overheidsopdrachten	100 % van de aanbestedingen waarover de EMAS-dienst in 2020 is geraadpleegd, bevatte milieuclausules ¹⁰
Schoonmaakmiddelen	100 % van de in 2020 gebruikte schoonmaakmiddelen had een milieukeur ¹¹
Fytosanitaire producten (groene ruimte)	100 % groene fytosanitaire producten sinds 2010 ¹²
Dienstauto's	De ecoscore neemt sinds 2014 toe (dus de milieu-impact van de dienstauto's neemt af) ¹³
Mobiliteit van het personeel	69,17 % (EESC) en 78,95 % (CvdR) van het personeel maakt gebruik van milieuvriendelijke vervoermiddelen
Duurzame voeding	Als gevolg van de COVID-19-pandemie waren de cateringdiensten in bijna heel 2020 opgeschort en zijn er geen indicatoren beschikbaar
Milieuattesten	EMAS ISO 14001 Ecodynamische onderneming (drie sterren) Good Food Kantine-label (duurzame kantine – 2 vorken)

Als gevolg van de COVID-19-pandemie kunnen de in 2020 behaalde resultaten niet als representatief worden beschouwd.

¹⁰ De EMAS-dienst wordt geraadpleegd over een aanbesteding wanneer de waarde daarvan wordt geschat op 25 000 EUR of meer in het geval van door de gezamenlijke diensten uitgeschreven aanbestedingen en op 60 000 EUR of meer in het geval van door de eigen diensten van de Comités uitgeschreven aanbestedingen. In 2020 waren er in totaal 26 aanbestedingen die aan deze criteria voldeden. Over vijf daarvan is de EMAS-dienst niet geraadpleegd.

¹¹ Met uitzondering van de producten die de Comités zijn gaan gebruiken in het kader van de naar aanleiding van COVID-19 genomen gezondheidsmaatregelen, zoals hydroalcoholische gels.

¹² 98 % in 2019 vanwege een specifieke behandeling.

Bijdrage van de EMAS-doelstellingen aan de duurzameontwikkelingsdoelstellingen

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS EMAS	2 ZERO WASTE 	3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING 	6 CLEAN WATER AND SANITATION 	7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY 	11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES 	12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION 	13 CLIMATE ACTION 	14 LIFE BELOW WATER 	15 LIFE ON LAND
To reduce electricity/gas consumption									
To reduce water consumption									
To promote responsible use of paper									
To promote green public procurement									
To promote sustainable food and to combat food waste									
To organize eco-friendly events									
To reduce CO2 emissions caused by commuting									
To reduce waste and improve waste sorting									
To boost urban biodiversity									
To perform a carbon inventory									

3.1 Electriciteit

Doelstelling: vermindering van het elektriciteitsverbruik, uitgedrukt in kWh/persoon, met 5 % in de periode 2015-2021 (referentiejaar: 2014).

Verbruik: er is vooral elektriciteit nodig voor de verlichting, de airconditioning en de ventilatie van de gebouwen, voor de IT-apparatuur (computers, printers en servers), de liften en andere elektrische apparaten.

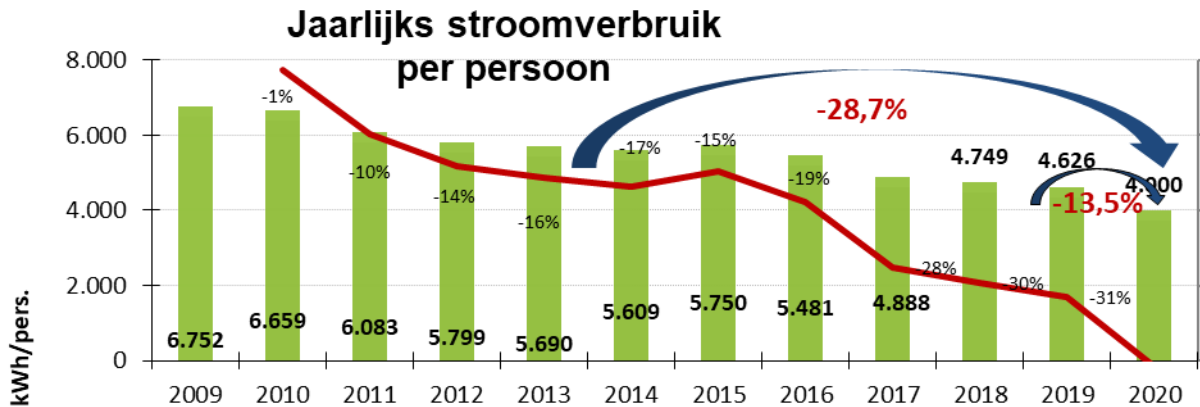
Indicatoren:

a) Totaal jaarlijks elektriciteitsverbruik per persoon, uitgedrukt in kWh/persoon.

Resultaat 2020: 4000,26 kWh/persoon.

Het totale elektriciteitsverbruik in 2020 bedroeg 6 508 423,96 kWh. Dit was 7 498 751,47 kWh in 2019 en 7 716 934,25 kWh in 2018.

Het totale elektriciteitsverbruik per persoon is in 2020 gedaald met **13,5 %** ten opzichte van 2019 en met **28,7 %** ten opzichte van 2014. De doelstelling van de Comités voor elektriciteit wordt sinds 2017 gehaald.

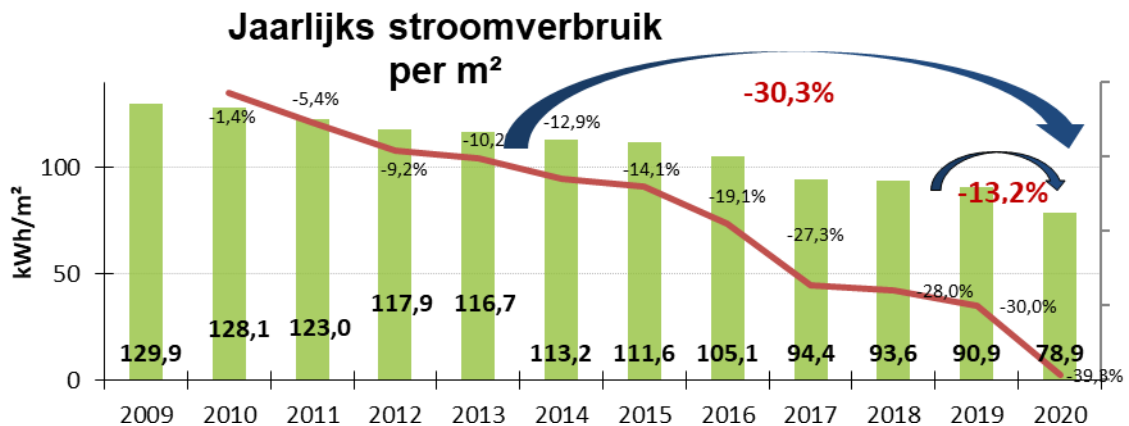

Figuur 1: Elektriciteitsverbruik per persoon en per jaar voor alle gebouwen

b) Totaal jaarlijks elektriciteitsverbruik per vloeroppervlakte-eenheid, uitgedrukt in kWh/m²/jaar.

Resultaat 2020: 78,91 kWh/m².

Het totale elektriciteitsverbruik per m² is in 2020 gedaald met 13,2 % ten opzichte van 2019 en met 30,3 % ten opzichte van 2014.

Figuur 2: Jaarlijks elektriciteitsverbruik/m²

Toelichting bij de gegevens

Allereerst moet worden opgemerkt dat sommige jaren omwille van de leesbaarheid niet in de grafieken zijn weergegeven. De gegevens voor deze jaren blijven wel beschikbaar.

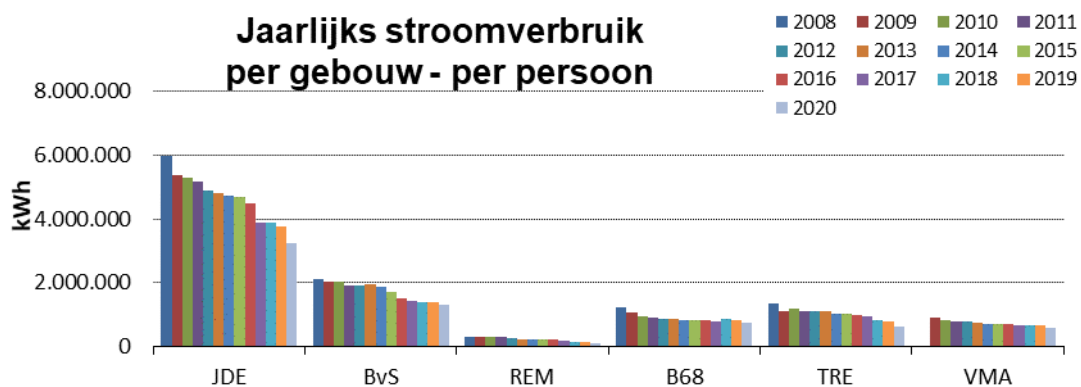
Sinds 2020 zijn de gegevens uitsluitend afkomstig van slimme meters, die betrouwbaarder zijn dan rekeningen.

Het VMA-gebouw valt sinds 2015 onder het toepassingsgebied van het MBS. De verbruiksgegevens voor het VMA-gebouw worden aangeleverd door de Europese Commissie, die eigenaar is van dat gebouw. Het verbruik wordt naar rato van de door de Comités gebruikte oppervlakte (57,85 %) berekend.

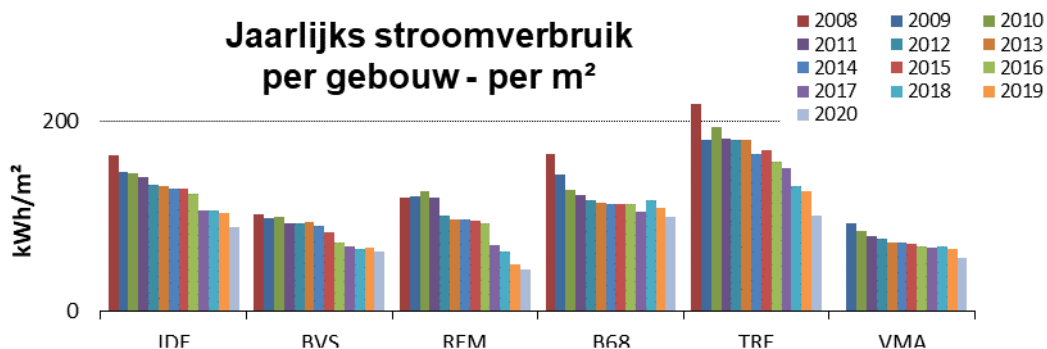
Tot slot zij erop gewezen dat de gebouwen in technisch opzicht sterke verschillen vertonen. Die houden verband met de aard van de activiteiten die er plaatsvinden, de ouderdom van de installaties en het geboden gebruikscomfort. Dit verklaart de verschillen in het verbruik in de verschillende gebouwen (grafieken 3 en 4).

In het grootste gebouw (het JDE-gebouw) bevinden zich de kantine, de keukens, de drukkerij en een groot aantal vergader- en conferentiezalen. Die voorzieningen verbruiken meer energie dan gewone kantoorruimten. Het op één na grootste gebouw (het BvS-gebouw) heeft geen airconditioning. Het verbruik per m² en per persoon is er daarom veel lager dan in de andere gebouwen. Het TRE-gebouw wordt sinds eind 2017 niet meer elektrisch verwarmd, maar door middel van een gasverwarmingssysteem. Het REM-gebouw heeft heel weinig gebruikers (31 personen in 2020), maar de behoefte aan verwarming blijft er hetzelfde.

Het jaarlijkse elektriciteitsverbruik per gebouw is weergegeven in onderstaande grafieken:

Figuur 3: Jaarlijks elektriciteitsverbruik per gebouw

Figuur 4: Jaarlijks elektriciteitsverbruik per m² en per gebouw

Analyse van de resultaten

Het elektriciteitsverbruik is in 2020 sterk gedaald ten opzichte van de voorgaande jaren (met ongeveer 13 % voor beide indicatoren). Deze daling hangt samen met de uitzonderlijke situatie die ontstond na de uitbraak van de COVID-19-pandemie. Die had onder meer tot gevolg dat de gebouwen B68, TRE en REM tijdens de eerste lockdown voor een periode van vier maanden werden gesloten.

De daling van het elektriciteitsverbruik is weliswaar aanzienlijk, maar is om verschillende redenen beperkt gebleven. Zo is het elektriciteitsverbruik in de informaticaruimten in de gebouwen BvS en B68 licht gestegen. De verklaring hiervoor is dat de servers in deze gebouwen zijn vervangen door servers met een grotere geheugencapaciteit en een hoger CPU-vermogen. Deze nieuwe servers verbruiken niet meer, maar er was in 2020 een periode waarin zowel de oude als nieuwe servers werden gebruikt, wat een (beperkte) invloed had op het totale verbruik. Verder zijn de gebouwen JDE en TRE luchtverwarmd. Ten gevolge van COVID-19 werden de installaties geprogrammeerd in de modus 100 % verse lucht, waarbij geen energie wordt teruggewonnen, wat leidde tot een hoger verbruik. Normaal gezien (vóór de pandemie) was er sprake van 70 tot 90 % energierugwinning. Ook andere naar aanleiding van de gezondheids crisis genomen maatregelen hebben wellicht invloed gehad op het verbruik, zoals de verhoging van het debiet van de ventilatiegroepen en de verruiming van de bedrijfsuren daarvan.

Gerealiseerde acties

Sinds de Comités hun eigen MBS hebben ingevoerd, hebben ze talrijke maatregelen genomen om de energieprestaties van hun gebouwen te verbeteren. Alle acties zijn opgenomen in de tabel “Beschrijving van significante milieuaspecten” aan het eind van dit document. Enkele voorbeelden (onvolledig overzicht):

Alle gebouwen

- Sinds 2009 verbruiken de Comités uitsluitend groene stroom¹⁴.
- Installatie van elektriciteitsmeters waarmee het energieverbruik efficiënter kan worden beheerd.
- Vervanging van energieverblindende verlichting door ledlampen met bewegingssensor (in uitvoering).
- Inkorting van de comforturen in de zomermaanden.

JDE-gebouw

- Verbetering van de energieprestaties van de conferentiezalen door optimalisering van de temperatuurregeling en van de luchtaanvoer.
- Verbetering van de energieprestaties van de afzuigkap (in de keuken) door het extractiedebiet en daarmee het elektriciteitsverbruik ervan te verminderen.
- Verbetering van de temperatuurregeling van de koelcellen (in de keuken) door installatie van een systeem voor bediening op afstand. Bij grote temperatuurveranderingen gaat in het controlecentrum een alarm af.

¹⁴ Energiebronnen: 86 % waterkracht en 14 % windenergie. Geografische herkomst: voornamelijk Frankrijk en Noorwegen, en in mindere mate ook België en Italië.

BvS-gebouw

- Installatie van een ventilatiesysteem in sommige ruimten. Daardoor kan het energieverbruik efficiënter worden beheerd omdat voor de toevoer van verse lucht nu geen ramen meer hoeven te worden geopend, wat het warmteverlies beperkt.

TRE-gebouw

- Optimalisering van de werking van de ketels door middel van een programmering. De milieuwinst bestaat eruit dat het elektriciteitsverbruik aan de behoeften kan worden aangepast.
- Aanzienlijke daling van het elektriciteitsverbruik sinds de plaatsing van een gasketel in 2018 (de jaren ervoor was er elektrische verwarming).

In uitvoering zijnde of te realiseren acties

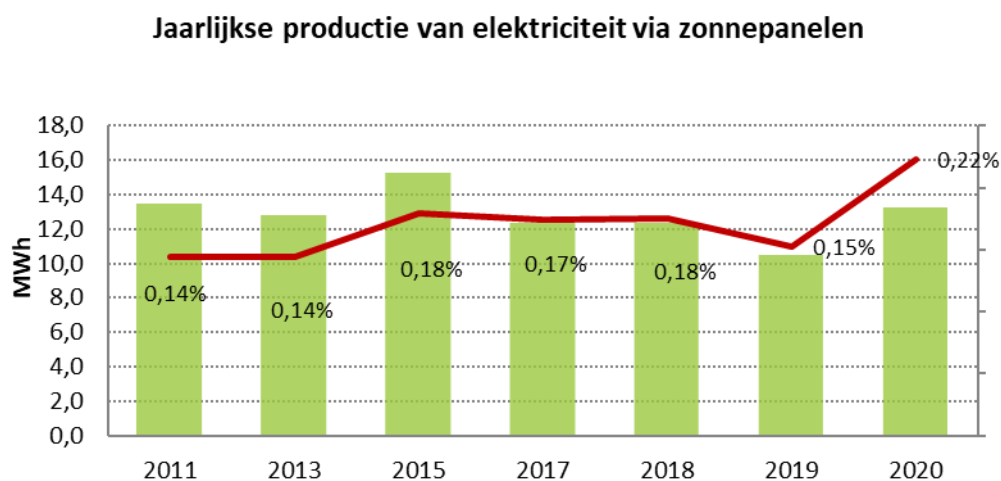
Voor zover dit technisch haalbaar is en er voldoende begrotingsmiddelen beschikbaar zijn, worden de volgende acties gerealiseerd of zullen de volgende maatregelen worden genomen:

- verdere installatie van ledlampen met variabele lichtsterkte in alle gebouwen;
- verdere installatie van pompen met variabel debiet voor de ventilatie-/pulsiegroepen in het JDE-gebouw;
- monitoring van het verbruik buiten de uren waarop de gebouwen in gebruik zijn;
- installatie van aanwezigheidsdetectoren in het REM-gebouw.

Productie van zonne-energie

Indicator: aandeel van opgewekte hernieuwbare elektriciteit in het totale elektriciteitsverbruik, uitgedrukt in %. Op de daken van het JDE-gebouw en het B68-gebouw zijn in 2010 zonnepanelen geplaatst (met een totale oppervlakte van 150 m²).

Sinds die installatie bedraagt de jaarlijkse elektriciteitsproductie ervan **ongeveer 12 MWh**, ofwel gemiddeld 0,18 % van het totale elektriciteitsverbruik van de Comités.

Figuur 5: Jaarlijkse productie van elektriciteit via zonnepanelen

Analyse van de resultaten

In 2020 bedroeg de elektriciteitsproductie van de zonnepanelen **13,28 MWh**, wat een lichte stijging is ten opzichte van 2019 (**10,45 MWh**). Omdat het totale elektriciteitsverbruik in 2020 daalde, maar de elektriciteitsproductie van de zonnepanelen toenam, is de verhouding tussen opgewekte en verbruikte energie aanzienlijk gestegen tot **0,22 % in 2020**.

In 2020 zijn de verbingsproblemen tussen de zonnepanelen en het elektriciteitsnet verholpen door de installatie van een controle-instrument. Dat waarschuwt als er een onderbreking is. Deze maatregel verklaart de toename van de elektriciteitsproductie van de zonnepanelen in 2020.

Overeenstemming met het SRD

Milieuprestatie-indicatoren uit het SRD:

i1) Totaal jaarlijks energieverbruik per vloeroppervlakte-eenheid, uitgedrukt als eindenergie (kWh/m²/jaar). De Comités gebruiken deze indicator, die dus in overeenstemming is met het SRD.

i2) Totaal jaarlijks energieverbruik per werknemer (voltijdequivalent, VTE), uitgedrukt als eindenergie (kWh/VTE/jaar). De Comités gebruiken de indicator kWh/persoon, die niet in overeenstemming is met het SRD. De meeteenheid is het totale aantal gebruikers en niet het aantal VTE's¹⁵.

i41) Aandeel van ter plaatse opgewekte hernieuwbare elektriciteit in het totale elektriciteitsverbruik (%). De Comités gebruiken deze indicator, die dus in overeenstemming is met het SRD.

Benchmarks voor topprestaties (SRD): geen.

¹⁵ VTE is de verhouding tussen het totale aantal uren waarvoor gedurende een bepaalde periode (op deeltijd-, voltijd- of contractbasis) loon is uitbetaald, en het aantal werkuren in die periode (van maandag tot en met vrijdag). Eén VTE is gelijk aan een werknemer die voltijd werkt.

3.2 Gas

Doelstelling: vermindering van het gasverbruik per persoon met 5 % in de periode 2015-2021 (referentiejaar: 2014).

Verbruik: er wordt hoofdzakelijk gas gebruikt voor de verwarming van de zes gebouwen en voor de productie van warm water voor de sanitaire voorzieningen in het JDE-gebouw.

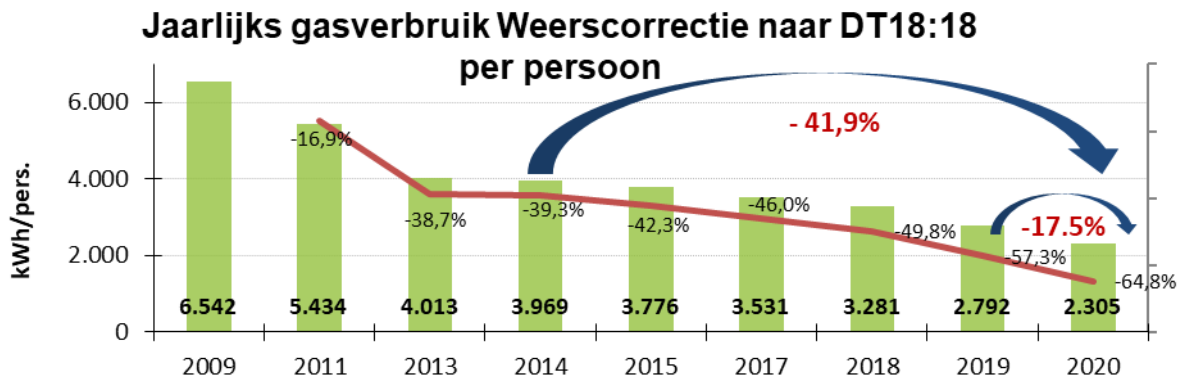
Indicatoren:

a) Totaal jaarlijks gasverbruik per persoon, uitgedrukt in kWh/persoon.

Resultaat 2020: 2 304,74 kWh/persoon.

Het totale gasverbruik in 2020 bedroeg 3 749 817,82 kWh BVW/GD. Dit was 4 526 507,13 kWh BVW/GD in 2019 en 5 331 798,14 kWh BVW/GD in 2018.

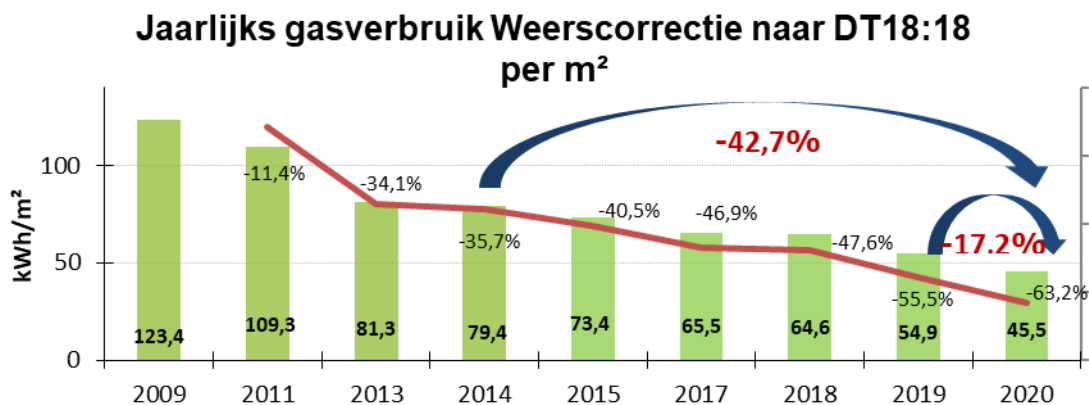
Het totale gasverbruik per persoon is in 2020 gedaald met **17,5 %** ten opzichte van 2019 en met **41,9 %** ten opzichte van 2014. De doelstelling van de Comités voor gas wordt sinds 2017 gehaald.

Figuur 6: Gasverbruik per persoon en per jaar voor de 6 gebouwen

b) Totaal jaarlijks gasverbruik per m², uitgedrukt in kWh/m².

Resultaat 2020: 45,47 kWh/m². Het totale gasverbruik per m² is in 2020 gedaald met **17,2 %** ten opzichte van 2019 en met **42,7 %** ten opzichte van 2014.

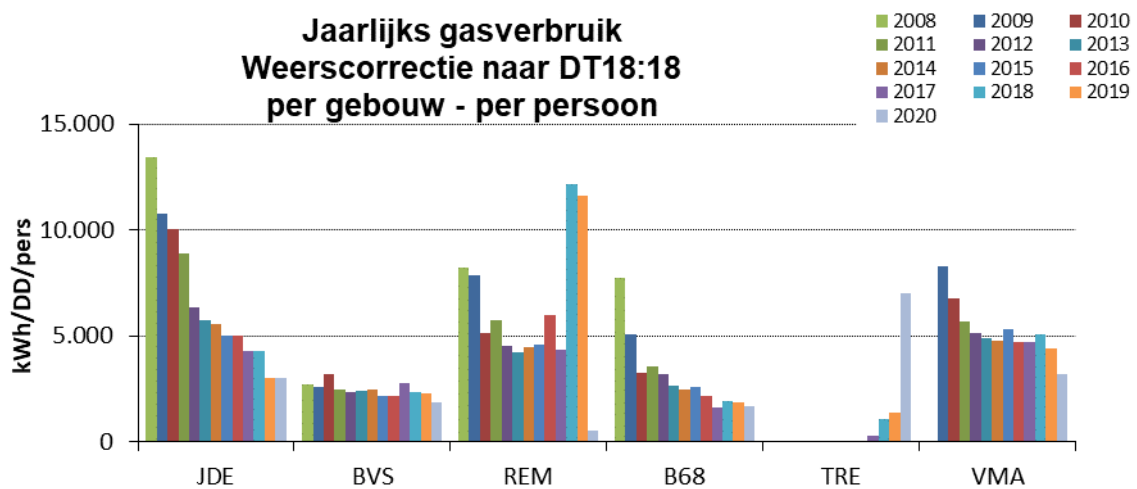
Figuur 7: Jaarlijks gasverbruik in kWh/m²

Toelichting bij de gegevens

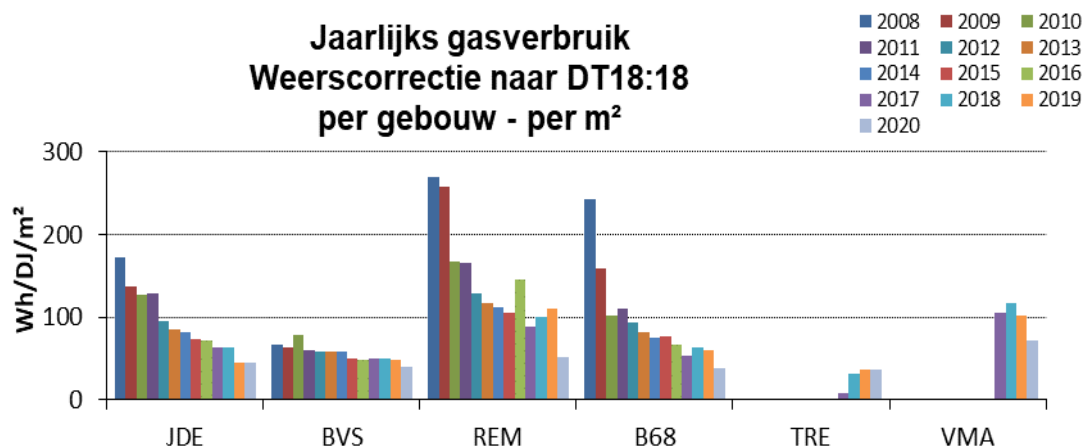
Om de leesbaarheid van de grafieken te waarborgen, zijn sommige jaren daarin niet weergegeven. De gegevens blijven voor alle jaren wel beschikbaar.

Sinds 2020 zijn de gegevens uitsluitend afkomstig van slimme meters, die betrouwbaarder zijn dan rekeningen. De gegevens voor het VMA-gebouw worden aangeleverd door de Europese Commissie, die eigenaar is van dat gebouw.

Het concept “graaddag 18:18”¹⁶ is toegepast, wat het mogelijk maakt om de temperatuur op iedere dag van het onderzochte jaar in aanmerking te nemen. Daarmee kan de invloed van weersomstandigheden uit de cijfers worden gehaald. Zo zal het energieverbruik in een uitzonderlijk koude winter oplopen, ook al zijn er nieuwe isolatiemaatregelen genomen. Door het begrip “graaddag” (GD) te hanteren, kan de invloed van isolatiemaatregelen op het energieverbruik wel worden vastgesteld.

Figuur 8: Gasverbruik per persoon en per jaar voor elk gebouw

Figuur 9: Gasverbruik per m2 en per jaar voor elk gebouw

¹⁶ Door equivalente graaddagen te berekenen kunnen de energie-uitgaven worden gekwantificeerd die nodig zijn om een bepaalde comforttemperatuur te handhaven in verhouding tot de weersomstandigheden buiten. Een “graaddag 18:18” komt overeen met de dagtemperatuur op basis van een buitentemperatuur van 18°C.

Analyse van de resultaten

Het gasverbruik is in 2020 sterk gedaald ten opzichte van de voorgaande jaren (met ongeveer **17,50 %** ten opzichte van 2019). Net als bij het elektriciteitsverbruik hangt deze daling samen met de uitzonderlijke situatie die ontstond na de uitbraak van de COVID-19-pandemie.

De daling van het gasverbruik is weliswaar aanzienlijk, maar is om verschillende redenen beperkt gebleven. Zo begon de eerste lockdown op 16 maart 2020. Tijdens de wintermaanden was er in de gebouwen dus sprake van een normale situatie (geen enkele impact van de lockdown vóór deze datum). Verder werden de installaties begin februari 2020 ten gevolge van COVID-19 geprogrammeerd in de modus 100 % verse lucht, wat leidde tot een hoger verbruik.

Ook zijn de gebouwen B68, TRE en REM in 2020 weliswaar in totaal vier maanden lang gesloten geweest, maar deze gebouwen zijn slechts goed voor ongeveer 20 % van de verwarmde of gekoelde oppervlakte van het gebouwenbestand van de Comités. De gasinstallaties van de twee belangrijkste gebouwen (BvS en JDE) bleven vrijwel volledig normaal functioneren. Deze twee gebouwen moesten net als in voorgaande jaren gewoon verwarmd en gekoeld worden.

In het algemeen is het gasverbruik sinds de invoering van het MBS geleidelijk afgenomen. Die afname is voor het JDE-gebouw het hoogst. Dat gebouw heeft de grootste oppervlakte en daarmee ook de meeste invloed op het totale verbruik. Dankzij de installatie in 2019 van een nieuwe ketel voor uitsluitend de productie van warm water voor de sanitaire voorzieningen bleek het mogelijk om de andere (multifunctionele) ketels tijdens de zomermaanden buiten gebruik te stellen. Bovendien is door een andere programmering voor het opstarten van de ketels het verbruik eveneens verminderd. Met een algoritme wordt de productie van de ketel afgestemd op de buitentemperatuur.

Het gasverbruik per persoon voor het REM-gebouw is in 2018 en 2019 gestegen doordat het aantal gebruikers van dit gebouw sterk is gedaald (31 gebruikers op 31 december 2020).

Gerealiseerde acties

De Comités hebben een aanzienlijk aantal maatregelen genomen om hun gebouwen duurzamer te verwarmen en te koelen. De behaalde resultaten zijn te danken aan de voortdurende inzet van de ingenieurs. Zij streven er constant naar om de energie-efficiëntie van de gebouwen te verhogen rekening houdend met het comfort van de gebruikers ervan in elk seizoen. Enkele voorbeelden van gerealiseerde acties (onvolledig overzicht)¹⁷:

Alle gebouwen

- Continue verbetering van de energieprestaties van de gebouwen overeenkomstig de geldende regelgeving (Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad betreffende energie-efficiëntie en de wetgeving van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest).
- Invoering van een PLAGE (Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie) om een energiekadaster van gebouwen op te stellen en doelstellingen voor het verminderen van het energieverbruik vast te leggen.

¹⁷

Alle acties zijn opgenomen in de tabel "Beschrijving van significante milieuaspecten" in de bijlage bij dit document.

- Installatie van energiemeters, waarmee het energieverbruik efficiënter kan worden beheerd (in uitvoering).
- Optimalisering van het rendement van de verwarmingseenheden en van de distributienetwerken (in uitvoering).
- Optimalisering van de regeling van de verwarmingseenheden en van de distributienetwerken (GTB) (in uitvoering)

JDE-gebouw

- Aanleg van een nieuw groendak op het dak van de cafetaria en de kantine van het JDE-gebouw in 2019. Dit dak omvat een nieuwe isolatielaag en honingplanten. De milieuwinst bestaat eruit dat de thermische isolatie en de energieprestaties van het gebouw worden verbeterd. Het groendak komt ook de biodiversiteit in de stad ten goede (zie hoofdstuk 3.9).
- Installatie van een nieuwe ketel voor uitsluitend de productie van warm water voor de sanitaire voorzieningen. De milieuwinst bestaat eruit dat de andere ketels in de zomer buiten gebruik gesteld kunnen worden.

BvS-gebouw

- Aanleg van een groendak met isolatielaag op het dak van de 8^e verdieping van het BvS-gebouw.
- Energieaudit van het BvS-gebouw, die ertoe leidde dat aan de milieuvergunning drie acties werden toegevoegd: vrije koeling door het GTB-systeem, uurprogrammering en afstelling van de koeleenheid op basis van een koudecurve.
- Afsluiting van de gastoevoer in de maanden juni, juli en augustus sinds 2018.

B68-gebouw

- Energieaudit van het B68-gebouw. Nieuwe milieuvergunning afgegeven in 2019.
- Afsluiting van de gastoevoer in de maanden juni, juli en augustus sinds 2018.

TRE-gebouw

- Energieaudit in 2016.
- Realisering van een dubbelwandige gevel door de plaatsing van een glazen binnenwand op de 7^e verdieping om de energieprestaties te verbeteren.

In uitvoering zijnde of te realiseren acties

Voor zover dit technisch haalbaar is en er voldoende begrotingsmiddelen beschikbaar zijn, worden de volgende acties gerealiseerd of zullen de volgende maatregelen worden genomen:

- voortzetting van de invoering van het PLAGE;
- installatie van meer energiemeters;
- er is een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar een systeem voor energierugwinning op de ventilatiegroepen met doorslaggevende conclusies. De uitvoeringsstudies zouden in 2022 kunnen beginnen. Als de uitkomsten daarvan positief zijn en er voldoende begrotingsmiddelen beschikbaar zijn, zouden de werkzaamheden in 2023 van start kunnen gaan.

Tot slot moet worden benadrukt dat de Comités zich ertoe hebben verbonden de doelstellingen van de EU inzake CO₂-neutraliteit in het kader van de Green Deal ten uitvoer te leggen. Dit betekent dat de Comités als EU-organen in 2030 klimaatneutraal moeten zijn geworden. In dit verband is de verbetering van de energieprestaties van hun gebouwen een belangrijk instrument om hun CO₂-voetafdruk te verkleinen.

Overeenstemming met het SRD

Milieuprestatie-indicatoren uit het SRD:

i1) Totaal jaarlijks energieverbruik per vloeroppervlakte-eenheid, uitgedrukt als eindenergie (kWh/m²/jaar). De Comités gebruiken deze indicator, die dus in overeenstemming is met het SRD.

i2) Totaal jaarlijks energieverbruik per werknemer (voltijdequivalent, VTE), uitgedrukt als eindenergie (kWh/VTE/jaar). De Comités gebruiken de indicator kWh/persoon, die niet in overeenstemming is met het SRD. De meeteenheid is het totale aantal **gebruikers** en niet het aantal **VTE's**.

Benchmarks voor topprestaties (SRD): geen.

3.3 Water

Doelstelling: handhaving van het verbruik in m³ per persoon in de periode 2015-2021 (referentiejaar: 2014).

Verbruik: water wordt voornamelijk gebruikt voor cateringactiviteiten en schoonmaakwerkzaamheden, voor de toiletten, de bevochtiging van de lucht en het begieten van binnenplanten en buitentuinen. De Comités maken alleen gebruik van leidingwater.

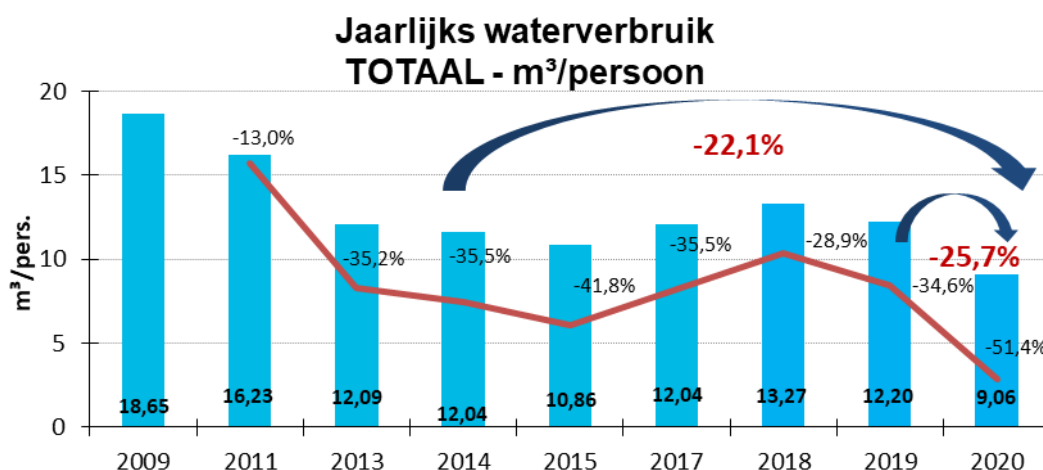
Indicatoren:

a) Waterverbruik per jaar per persoon (m³/persoon).

Resultaat 2020: 9,06 m³/persoon.

Het totale waterverbruik in 2020 bedroeg 14 741 m³. Dit was 19 778 m³ in 2019 en 21 562 m³ in 2018.

Het waterverbruik per persoon is in 2020 gedaald met **25,7 %** ten opzichte van 2019 en met **22,1 %** ten opzichte van 2014.

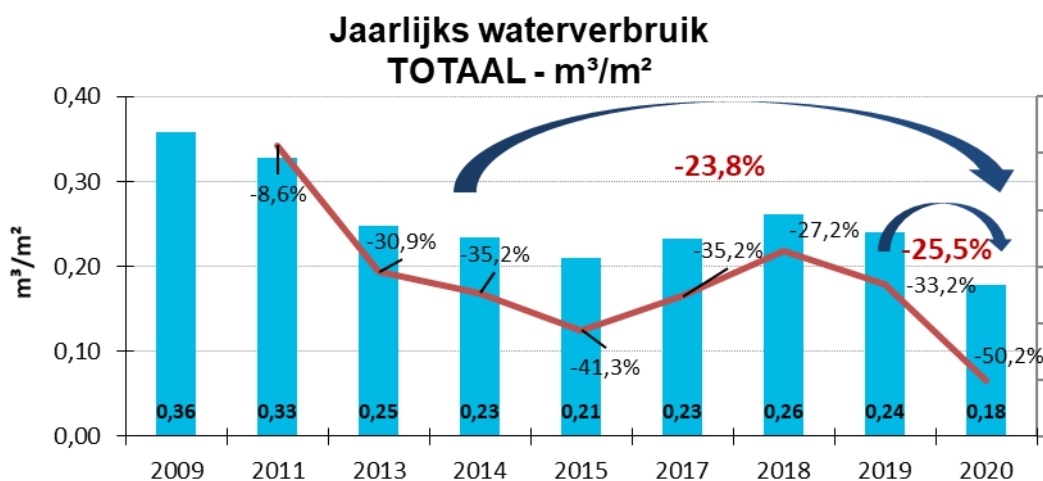

Figuur 10: Jaarlijks waterverbruik in m³ per persoon voor de 6 gebouwen

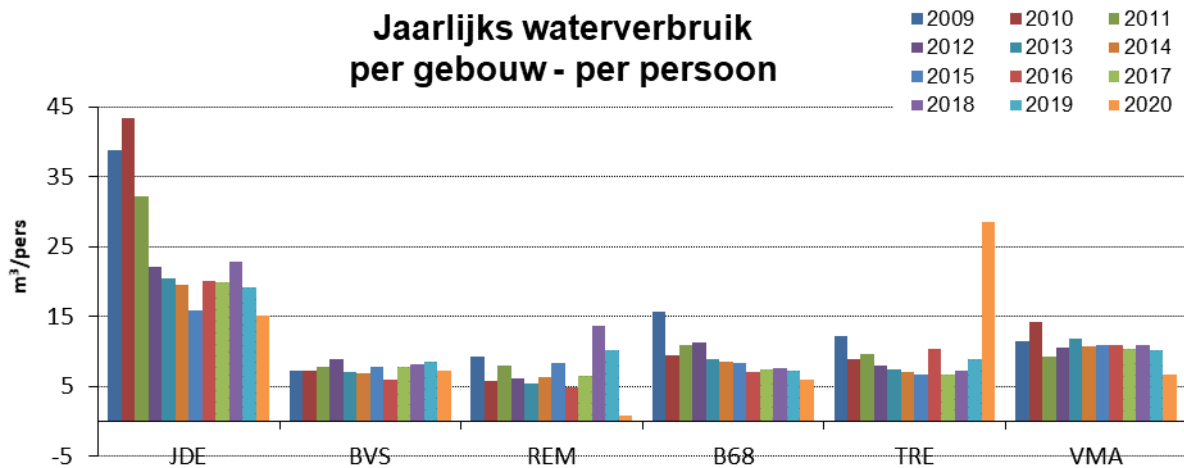
b) Waterverbruik per jaar per m² (m³/m²)

Resultaat 2020: 0,18 m³/m².

Het waterverbruik per persoon is in 2020 gedaald met **25,5 %** ten opzichte van 2019 en met **23,8 %** ten opzichte van 2014.

Figuur 11: Jaarlijks waterverbruik in m³ per m²

Figuur 12: Waterverbruik per persoon en per gebouw

Toelichting bij de gegevens

Sinds 2020 zijn de gegevens uitsluitend afkomstig van slimme meters, die betrouwbaarder zijn dan rekeningen. De gegevens voor de periode 2009-2011 vormen een raming op basis van een extrapolatie.

Om de leesbaarheid van de grafieken te waarborgen, zijn sommige jaren daarin niet weergegeven. De gegevens voor deze jaren blijven wel beschikbaar.

Analyse van de resultaten

Net als het energieverbruik is ook het waterverbruik per persoon in 2020 enorm gedaald (met ongeveer 25 % ten opzichte van 2019). Deze daling hangt voornamelijk samen met de situatie die ontstond na de uitbraak van de COVID-19-pandemie, waardoor er het grootste deel van het jaar amper gebruikers en geen bezoekers meer waren in de gebouwen van de Comités.

In het algemeen neemt het waterverbruik per persoon sinds 2009 geleidelijk af. In de periode 2016-2018 was er sprake van een lichte stijging, met een piek in 2018. Dat laatste kwam doordat het systeem voor de bevoeiing van de bamboeplanten ontregeld was tijdens de in dat jaar uitgevoerde werkzaamheden (renovatie van de hal van het JDE-gebouw). Dit probleem is inmiddels opgelost en sinds 2019 is het waterverbruik weer aan het dalen. Een van de factoren die relevant is voor de toe- of afname van het waterverbruik is het aantal bezoekers van het JDE-gebouw. Hun aantal heeft direct invloed op het gebruik van de sanitaire voorzieningen. Voor het energieverbruik is het aantal bezoekers minder van belang, aangezien de conferentiezalen ongeacht het aantal aanwezigen worden verwarmd en gekoeld.

De doelstelling om het waterverbruik in m³ per persoon te handhaven op het niveau van 2014 is dus in 2020 gehaald. Dat jaar kan echter niet als representatief worden beschouwd. Als er weer meer activiteiten fysiek in de gebouwen zullen plaatsvinden, mag opnieuw een toename van het waterverbruik worden verwacht.

Gerealiseerde acties

De Comités hebben talrijke maatregelen genomen om hun watervoetafdruk te verkleinen. De uitdaging bestaat er niet alleen in om het waterverbruik te verminderen maar ook om de waterkwaliteit te garanderen. Enkele voorbeelden van de belangrijkste gerealiseerde acties (onvolledig overzicht)¹⁸:

- **JDE-gebouw:** vervanging van de vegetatiedaken door groendaken waarvoor geen irrigatie nodig is.
- **JDE- en BvS-gebouw:** installatie van 8 leidingwaterkoelers met zacht water op verschillende plaatsen in de gebouwen JDE en BvS. Hieruit komt koud en gefilterd water. Deze koelers leiden weliswaar tot een hoger waterverbruik per persoon, maar zijn van essentieel belang voor de strategie van de Comités voor plasticvrije gebouwen (zie de doelstelling inzake voeding, hoofdstuk 3.10). Als aanvulling op deze actie heeft het secretariaat aan het personeel isotherm flessen uitgereikt¹⁹.
- **JDE-gebouw:** installatie van een waterverzachter in de keukens zodat er minder onderhoud van de apparatuur nodig is (door minder kalkaanslag).

In uitvoering zijnde of te realiseren acties

- **Alle gebouwen:** plaatsing van watermeters op strategische punten, waarmee het waterverbruik efficiënter kan worden beheerd. Deze actie is in 2018 gestart en moet in 2021 zijn uitgevoerd.
- **JDE-gebouw:** systeem voor de opvang van regenwater voor de bevoeiing van de bamboeplanten. Door een vertraging in de aanbestedingsprocedure zal in 2022 opdracht kunnen worden gegeven voor de werkzaamheden en zullen die in de loop van 2023 kunnen worden uitgevoerd. De milieuwinst bestaat eruit dat regenwater kan worden opgevangen en gebruikt, wat direct invloed zal hebben op het waterverbruik.
- **Bewustmaking:** de Comités organiseren regelmatig bewustmakingscampagnes voor het personeel over watervraagstukken, onder meer ter gelegenheid van Wereldwaterdag.

Overeenstemming met het SRD

Milieuprestatie-indicatoren uit het SRD:

i5) Totaal jaarlijks waterverbruik per werknemer (voltijdequivalent, VTE) ($m^3/VTE/jaar$). De Comités gebruiken de indicator kWh/persoon, die niet in overeenstemming is met het SRD. De meeteenheid is het totale aantal gebruikers en niet het aantal VTE's.

i6) Totaal jaarlijks waterverbruik per eenheid intern vloeroppervlak ($m^3/m^2/jaar$). De Comités gebruiken deze indicator, die dus in overeenstemming is met het SRD.

Benchmarks voor topprestaties (SRD): totaal waterverbruik in kantoorgebouwen bedraagt minder dan $6,4 m^3/werknemer$, uitgedrukt in VTE. Omdat de indicator van de Comités betrekking heeft op het aantal personen, kan die momenteel niet worden vergeleken met de benchmark voor topprestaties, aangezien één gebruiker niet gelijk is aan één VTE.

¹⁸ Alle acties zijn opgenomen in de tabel "Beschrijving van significante milieuaspecten" in de bijlage bij dit document.

¹⁹ In 2019 aan de personeelsleden van het EESC. Ten gevolge van COVID-19 is de uitreiking aan de personeelsleden van het CvdR uitgesteld.

3.4 Papier

Doelstelling: vermindering van het papierverbruik met 5 % in de periode 2016-2021 (referentiejaar: 2015).

Verbruik: papier wordt voor twee doeleinden gebruikt: in de kantoren (printpapier) en voor publicaties en vergaderdocumenten.

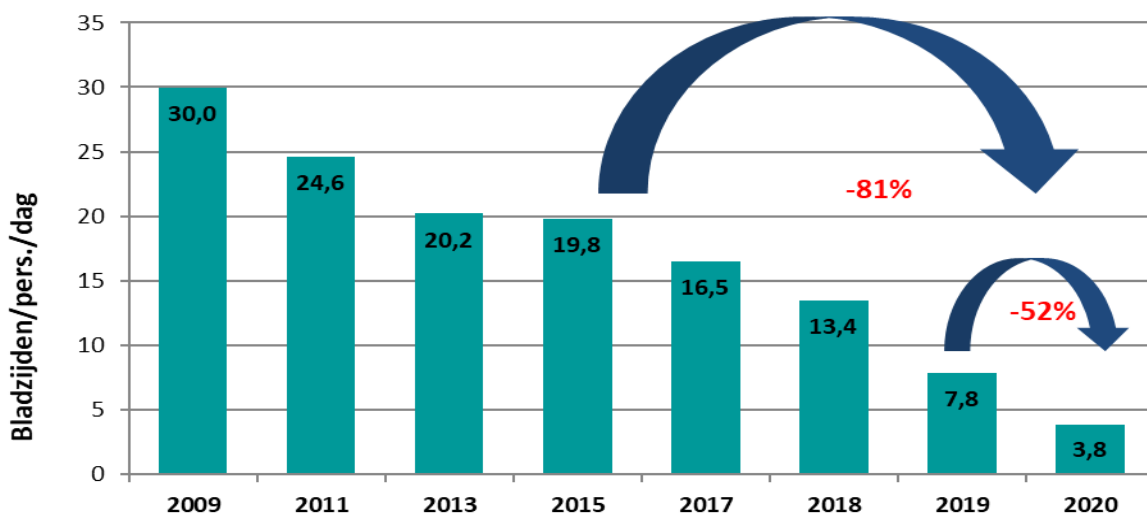
a) In de kantoren gebruikt papier: hierbij gaat het om 100 % A4-kringlooppapier van 80 gram dat personeelsleden gebruiken voor het printen van documenten.

Indicator: aantal geprinte vellen per persoon per dag.

Resultaat 2020: 3,8 vellen/persoon/werkdag.

In absolute cijfers bedroeg de totale hoeveelheid papier die in 2020 werd gebruikt 1,354 miljoen bladzijden. Dit was 2,7965 miljoen bladzijden in 2019 en 4,808 miljoen bladzijden in 2018.

Het papierverbruik per persoon per dag is in 2020 gedaald met **52 %** ten opzichte van 2019 en met **81 %** ten opzichte van 2015. De doelstelling om het papierverbruik met 5 % te verminderen ten opzichte van 2015 is in 2020 dus gehaald. Dit resultaat kan echter niet als representatief worden beschouwd (zie de analyse van de resultaten hieronder).

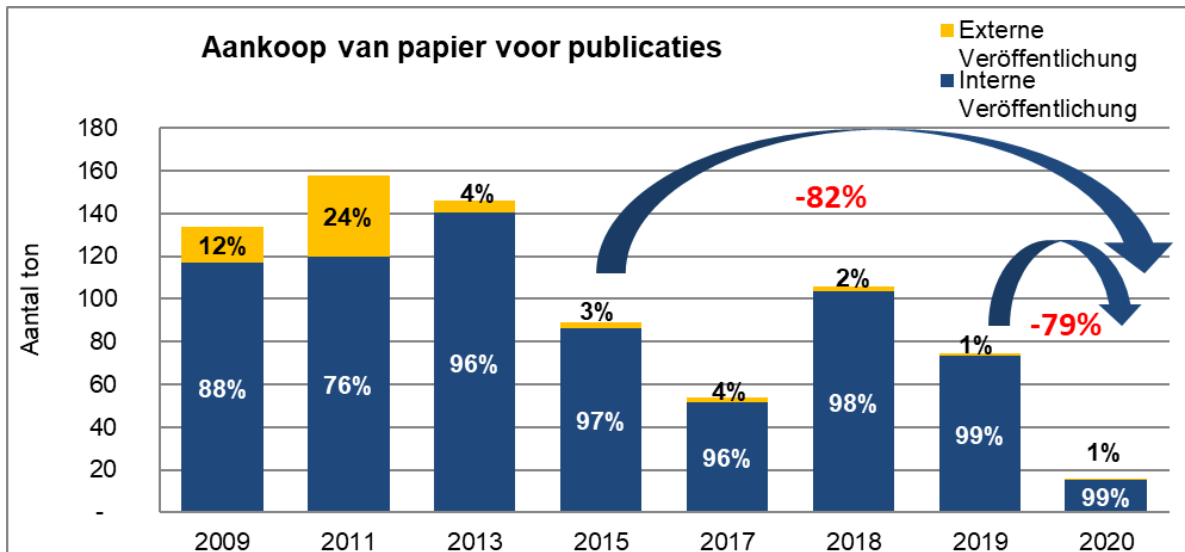
Figuur 13: Aantal geprinte vellen per personeelslid per werkdag

b) Voor publicaties gebruikt papier: hierbij gaat het uitsluitend om papier dat door de eenheid Drukkerij wordt gebruikt om kopieën²⁰ van vergaderstukken van de leden en communicatiemateriaal te maken (brochures, posters, visitekaartjes enz.). Zulk materiaal wordt vaak in kleurendruk en op speciaal papier uitgebracht (geen kringlooppapier).

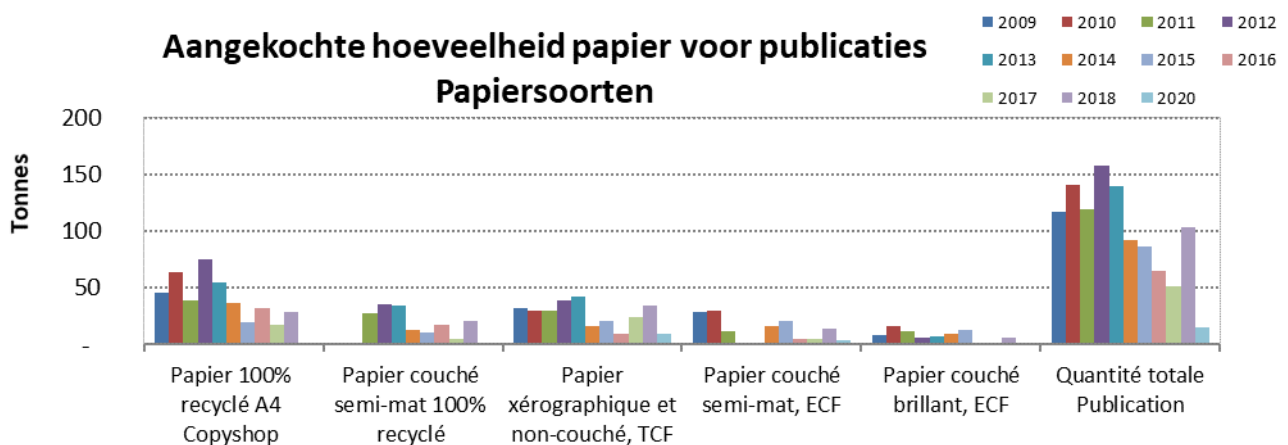
Indicatoren: hoeveelheid aangekocht papier voor publicaties (in ton); percentage kringlooppapier dat voor publicaties wordt gebruikt; aantal herdrukken (correcties).

²⁰ Op A4-kringlooppapier van 80 gram dat zwart-wit en dubbelzijdig wordt bedrukt.

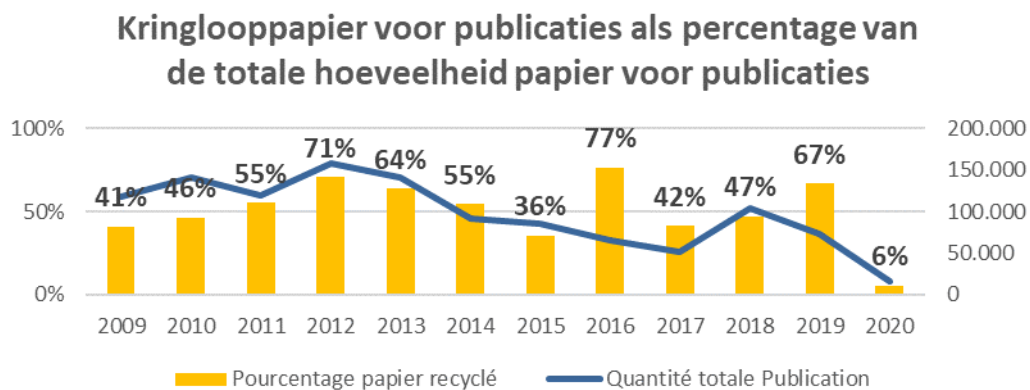
Resultaat 2020: de hoeveelheid voor publicaties gebruikt papier is in 2020 spectaculair gedaald met **79 %** ten opzichte van 2019. De totale hoeveelheid kringlooppapier die in 2020 werd gebruikt bedroeg 864 kg. Dit was 48 698 kg in 2019 en 48 858 kg in 2018.

Figuur 14: Hoeveelheid voor publicaties gebruikt papier in ton per jaar

Figuur 15: Hoeveelheid aangekocht papier in ton per jaar per soort papier

Figuur 16: Kringlooppapier voor publicaties als percentage van de totale hoeveelheid papier voor publicaties

Toelichting bij de gegevens

Indicator “hoeveelheid aangekocht papier voor publicaties”: de hoeveelheid voor interne publicaties gebruikt papier wordt berekend op basis van de door de drukkerij van de Comités aangekochte hoeveelheid papier. Het betreft hier dus niet de hoeveelheid werkelijk gebruikt papier. Tot vorig jaar ging de papiervoorraad ongeveer 3 jaar mee. Ten gevolge van de COVID-19-pandemie, waardoor de papierbehoefte van elk Comité aanzienlijk afnam, is de papiervoorraad van 2018 bij lange na niet opgebruikt en kan die nog geruime tijd worden benut (naar schatting in totaal 4 à 5 jaar).

De stijging van het papiergebruik in 2018 houdt rechtstreeks verband met de aankoop van een grote hoeveelheid papier dat jaar. In 2019 en 2020 nam dat gebruik weer af omdat er geen papier werd aangekocht.

De hoeveelheid voor externe publicaties gebruikt papier wordt berekend op basis van het aantal bij externe drukkers geplaatste bestellingen.

Analyse van de resultaten

Net als het energieverbruik is ook het papierverbruik in 2020 enorm gedaald ten opzichte van 2019.

De hoeveelheid **in de kantoren gebruikt papier** kelderde door de COVID-19-pandemie met ongeveer 50 %. Omdat bijna alle personeelsleden het grootste deel van 2020 moesten telewerken, werden de printers logischerwijs veel minder benut, wat leidde tot een flinke afname van de per persoon gebruikte hoeveelheid papier.

Ook de hoeveelheid **voor publicaties gebruikt papier** daalde op indrukwekkende wijze met bijna 80 % ten opzichte van 2019. Dat hield uiteraard verband met de ongekenne schaal van telewerken, dat vrijwel alle leden en personeelsleden moesten gaan doen. Vanaf 16 maart 2020 vonden bijna de meeste vergaderingen waaraan leden deelnamen, online plaats. Na dezelfde datum werden ook geen fysieke evenementen met bezoekers meer gehouden. De meeste publicaties verschijnen sindsdien digitaal en worden niet meer gedrukt of geprint.

Vóór de pandemie waren de Comités begonnen met een aanpak om het papierverbruik te rationaliseren tijdens vergaderingen. Het EESC heeft een strategie vastgesteld voor papierarme vergaderingen en het CvdR een strategie voor papierloze vergaderingen waarbij het streeft naar 100 % digitale documenten. Als er weer meer activiteiten fysiek in de gebouwen zullen plaatsvinden, mag opnieuw een toename van het papierverbruik worden verwacht, maar desondanks lijken de strategieën van de Comités om minder resp. geen papier te gebruiken, hun vruchten af te werpen.

De sterke daling van het percentage kringlooppapier dat voor publicaties wordt gebruikt (6 % in 2020 ten opzichte van 67 % in 2019) valt toe te schrijven aan de uitzonderlijke aankoop in 2019 van A4-papier met het FSC-keurmerk in plaats van 100 % kringlooppapier. Als voor publicaties een ander soort papier moet worden gebruikt (bijvoorbeeld voor omslagen), dan is dat in de regel gemaakt van pulp dat is gebleekt volgens een ECF- (*Elementary Chlorine Free*) of TCF-procedé (*Totally Chlorine Free*).

Tot slot is het aantal gevraagde herdrukken naar aanleiding van correcties ook gedaald, en wel tot 0,1 % van de totale hoeveelheid voor publicaties gebruikt papier.

Gerealiseerde acties

Het EESC en het CvdR willen als instellingen verantwoordelijk handelen en hebben daarom sinds de invoering van hun MBS in 2009 een reeks maatregelen genomen om hun papierverbruik te verminderen of tot nul terug te brengen, of om het gebruik van kringlooppapier te bevorderen. Enkele voorbeelden van gerealiseerde acties (onvolledig overzicht)²¹:

- Gebruik in de kantoren van 100 % A4-kringlooppapier (om te printen)²².
- Bijna volledige vervanging van individuele printers door gedeelde printers. In 2020 waren er in beide Comités nog slechts 9 individuele printers in gebruik.
- Digitalisering van administratieve, financiële en HR-procedures.

In uitvoering zijnde of te realiseren acties

- CvdR: tenuitvoerlegging van een digitale communicatiestrategie.
- EESC: tenuitvoerlegging van een strategie voor papierarme vergaderingen.
- CvdR: tenuitvoerlegging van een strategie voor papierloze vergaderingen.
- EESC en CvdR: digitalisering van meer administratieve, financiële en HR-procedures.
- Bewustmaking van het personeel: de Comités organiseren regelmatig bewustmakingscampagnes (“print alleen als het nodig is”). De volgende campagne wordt georganiseerd wanneer het personeel weer vaker in de gebouwen aanwezig moet zijn.

Overeenstemming met het SRD

Milieuprestatie-indicatoren uit het SRD:

i11) Gebruikte aantal vellen kantoorpapier per werknemer (voltijdeequivalent, VTE) per dag (vellen papier/VTE/werkdag). De Comités gebruiken de indicator vellen papier/persoon/werkdag, die niet in overeenstemming is met het SRD. De meeteenheid is het totale aantal werknemers en niet het aantal VTE's.

i12) Percentage van het aangekochte kantoorpapier dat een milieucertificaat heeft van de totale hoeveelheid aangekocht kantoorpapier (%). De Comités gebruiken deze indicator.

Benchmarks voor topprestaties (SRD)

b4) 15 vellen papier/VTE/werkdag.

Omdat de indicator van de Comités betrekking heeft op het aantal personen, kan die momenteel niet worden vergeleken met de benchmark voor topprestaties.

b5) Gebruikte kantoorpapier is voor 100 % gerecycleerd of gecertificeerd volgens een milieukeur van ISO-type I (bijv. EU-milieukeur). Het door de Comités aangekochte kantoorpapier is gecertificeerd als 100 % kringlooppapier. Sinds 2019 gebruiken de Comités soms niet 100 % kringlooppapier maar papier dat het FSC-keurmerk heeft.

²¹ Alle acties zijn opgenomen in de tabel “Beschrijving van significante milieuaspecten” in de bijlage bij dit document.

²² Sinds 2019 wordt papier met het FSC-keurmerk gebruikt als gevolg van de sluiting van de fabriek die de Comités kringlooppapier leverde.

3.5 Afval

Doelstelling: doorgaan met de vermindering van de hoeveelheid afval in de periode 2018-2021 met 5 % (ten opzichte van 2017) en kwalitatieve verbetering van de afvalscheiding.

Indicator: hoeveelheid kantoor- en keukenafval per persoon per jaar (in kg).

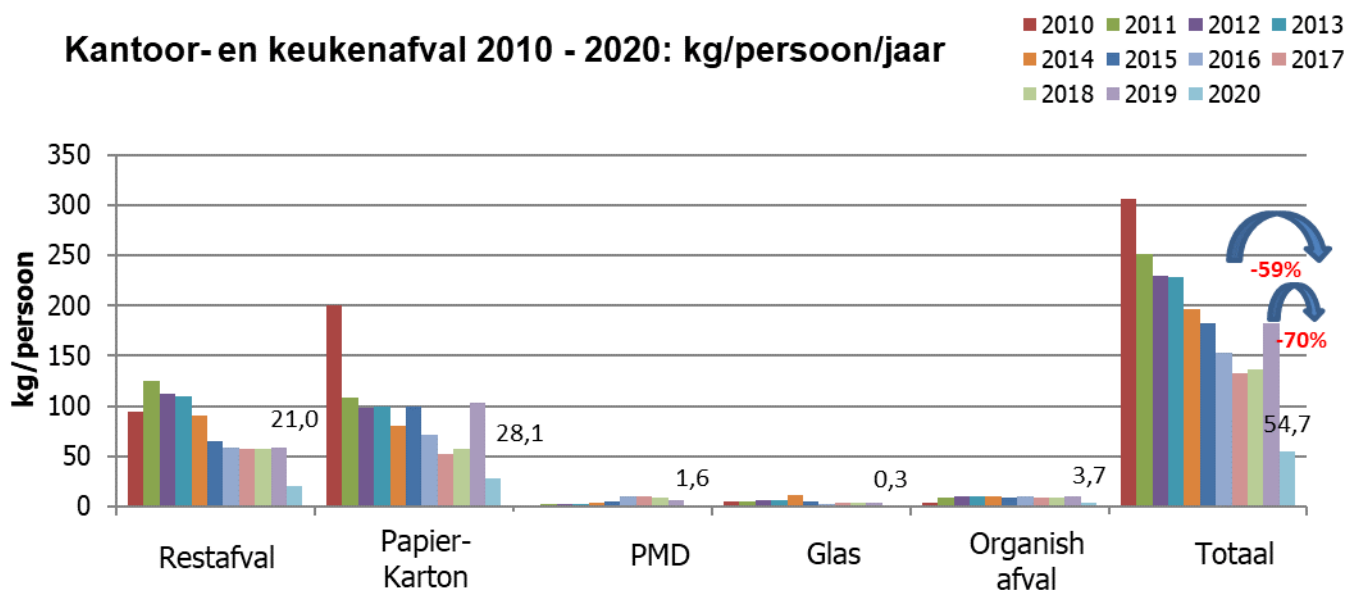
Resultaat 2020: 54,7 kg afval/persoon/jaar.

Hoeveelheid afval in de laatste drie jaar per type afval en totale aantallen, uitgedrukt in kg:

Type afval	2020	2019	2018
Restafval	34 212	95 300	91 985
Papier/karton	45 709	166 530	90 886
PMD	2 585	10 912	13 819
Glas	428	7 138	5 949
Organisch afval	6 030	15 910	14 474
TOTAAL	88 964	295 790	217 113

De hoeveelheid afval is in 2020 gedaald met **70 %** ten opzichte van 2019 en met **59 %** ten opzichte van 2017 (referentiejaar).

Kantoor- en keukenafval 2010 - 2020: kg/persoon/jaar

Figuur 17: Kantoor- en keukenafval in ton per persoon per jaar

Toelichting bij de gegevens

De gegevens over afval worden aangeleverd door een contractant. Sinds juni 2014 zijn de gegevens gebaseerd op het daadwerkelijke gewicht van de afvalstoffen.

Om de gegevens van verschillende jaren met elkaar te kunnen vergelijken, wordt alleen het kantoor- en keukenafval in aanmerking genomen. De gegevens over bouwafval en andere types afval worden afzonderlijk verzameld en geanalyseerd.

Analyse van de resultaten

Net als de andere indicatoren is ook de hoeveelheid afval in 2020 sterk gedaald ten opzichte van 2019 (met ongeveer 70 %). Dit is het gevolg van de COVID-19-pandemie. De overgrote meerderheid van het personeel en de leden hebben het grootste deel van 2020 getelewerkt, wat direct van invloed was op de hoeveelheid kantoorafval. Verder zijn de cateringdiensten (kantine, keuken, cafetaria's, catering) sinds de eerste lockdown opgeschort, afgezien van wat beperkte ad-hocdienstverlening. Dit heeft logischerwijs geleid tot een daling van de hoeveelheid keukenafval.

De hoeveelheid afval is sinds de invoering van het MBS in het algemeen verminderd. Ook al is er in sommige jaren sprake van een stijging van de hoeveelheid afval, de voortdurende inspanningen van de Comités op het gebied van afvalpreventie en bewustmaking van afvalvermindering werpen hun vruchten af.

Deze algemeen dalende trend doet zich bij alle types afval voor (restafval, papier en PMD). Alleen de hoeveelheid glasafval neemt sinds 2017 toe. Dit komt doordat kunststofverpakkingen voor eenmalig gebruik (met name plastic flessen) geleidelijk door glazen verpakkingen worden vervangen. Ook de hoeveelheid organisch afval is tussen 2017 en 2020 licht gestegen. Dit type afval is hoofdzakelijk afkomstig van de catering voor evenementen. Vanwege hygiënische en veiligheidsredenen is het niet altijd mogelijk om overgebleven bereide gerechten en hapjes te hergebruiken of weg te geven (zie hoofdstuk 3.10).

De hoeveelheid papierafval is in 2019 heel sterk toegenomen (+80 % ten opzichte van 2018). Dat kwam doordat dat beide Comités dat jaar een aanzienlijk deel van hun archieven hebben afgevoerd, wat goed was voor circa 160 ton papier.

Permanente acties

Er zijn veel soorten afval: papier uit de kantoren, PMD, organisch afval uit de keukens, afval van de drukkerij en de medische diensten, afval door IT-apparatuur die wordt afgeschreven enz. enz. Al dit afval wordt ingezameld door een erkende onderneming overeenkomstig een daartoe afgesloten raamcontract.

De Comités hebben talrijke maatregelen genomen om enerzijds de hoeveelheid afval te verminderen en anderzijds afval te scheiden conform de geldende regelgeving. Enkele voorbeelden van gerealiseerde acties (onvolledig overzicht)²³:

- Afvalscheiding (d.w.z. aparte bakken voor verschillende soorten afval) door personeel, leden, contractanten en bezoekers.
- Kwaliteitscontrole van de afvalscheiding via regelmatige audits, en corrigerende maatregelen.
- Voorlichting en bewustmaking van personeel en bezoekers (campagnes, posters, instructiebordjes).
- Ecotips voor de organisatoren van evenementen (zie hoofdstuk 3.11). Speciale preventieve acties en follow-upmaatregelen voor de grootste drie evenementen.

²³

Alle acties zijn opgenomen in de tabel "Beschrijving van significante milieuaspecten" in de bijlage bij dit document.

- Gevaarlijke afvalstoffen worden apart ingezameld conform de geldende regelgeving: AEEA, toners en cartridges van printers, tl-buizen en gloeilampen, gebruikte oliën, verblikken, naalden van de medische diensten enz.
- Het voedselafval (organisch afval) van cateringactiviteiten wordt omgezet in biogas²⁴.
- Voedselschenking: bepaalde soorten voedsel en hapjes die de cateringdiensten overhouden, worden niet weggegooid maar verpakt en geschonken aan mensen in precare situaties²⁵. Zie hoofdstuk 3.10.
- Plastic afval: het gebruik van kunststof materialen voor eenmalig gebruik (plastic flessen, verpakkingen enz.) is verboden bij cateringactiviteiten, overeenkomstig de EU-strategie voor kunststoffen in de circulaire economie. Bovendien zijn er in de gebouwen leidingwaterkoelers geplaatst. Verder wordt er een actief beleid gevoerd ter bevordering van het gebruik van duurzame materialen in plaats van materialen voor eenmalig gebruik. Zo zijn wegwerpbekertjes tijdens evenementen verboden en worden de personeelsleden aangemoedigd hun eigen kopje of mok te gebruiken.
- Hergebruik: afgeschreven IT-apparatuur en kantoormeubilair wordt overeenkomstig een specifiek contract geschonken aan een vereniging die instaat voor het hergebruik ervan.

In uitvoering zijnde of te realiseren acties

- Inrichting van “recyclinghoekjes” in de gebouwen om de meest voorkomende, kleinere afgedankte voorwerpen in te zamelen.

Europese Week van de Afvalvermindering 2020

De Comités organiseren elk jaar een bewustmakingscampagne in het kader van de Europese Week van de Afvalvermindering. In 2020 ging die over het thema “onzichtbaar afval”. Vanwege de COVID-19-pandemie vond deze campagne in 2020 geheel online plaats.

De bewustmakingscampagne van de Comités stond in 2020 in het teken van de (onzichtbare) digitale milieu-impact. Doel was om de aandacht van het personeel te vestigen op de onbekende milieu-impact van digitale apparaten, vanaf de productie van computers, smartphones, chips enz. tot het gebruik daarvan om bijvoorbeeld online video’s te bekijken. Op die manier moest iedereen worden aangezet na te denken over zijn of haar digitale gewoontes. Als onderdeel van de campagne kwam de EMAS-dienst met ecotips voor een verantwoord gebruik van digitale apparaten en toepassingen.

Overeenstemming met het SRD

Milieuprestatie-indicatoren uit het SRD:

i7) Totale jaarlijkse productie van kantoorafval per werknemer (voltijdequivalent, VTE) (kg/VTE/jaar). De door de Comités gebruikte indicator heeft betrekking op de hoeveelheid kantoor- en keukenafval en wordt berekend per persoon en niet per VTE.

²⁴ Zoals opgemerkt zijn de cateringdiensten sinds 16 maart 2020 opgeschort. Het organisch afval dat in de bakken voor restafval wordt gedeponerd (bijv. in de keukentjes) wordt niet apart ingezameld.

²⁵ De voedselschenken zijn ten gevolge van de COVID-19-pandemie opgeschort. Sinds 16 maart 2020 hebben er geen activiteiten met catering meer plaatsgevonden.

i8) Totale jaarlijkse hoeveelheid meubilair, apparatuur en kantoorbenodigdheden die is hergebruikt (kg/VTE/jaar, uitgespaarde EUR voor aankoop/VTE/jaar). De Comités gebruiken deze indicator niet.

i9) Kantoorafval dat wordt gerecycleerd als % van het totale afval, naar gewicht (%). De Comités gebruiken deze indicator niet.

i10) Restkantoorafval als % van het totale afval, naar gewicht (%). De Comités gebruiken deze indicator niet.

Benchmarks voor topprestaties (SRD)

b2) Er worden geen afvalstoffen gestort die in de kantoorgebouwen zijn geproduceerd. Dit is het geval voor het kantoorafval van de Comités.

b3) Totale afvalproductie in kantoorgebouwen bedraagt minder dan 200 kg/werknemer (VTE)/jaar. Omdat de indicator van de Comités betrekking heeft op het aantal personen, kan die momenteel niet worden vergeleken met de benchmark voor topprestaties.

3.6 Groene overheidsopdrachten

Doelstelling: opname van milieuclausules in aanbestedingen om de aankoop van meer milieuvriendelijke producten en de levering van meer milieuvriendelijke diensten een structureel karakter te geven.

Indicatoren:

- Percentage aanbestedingen dat milieucriteria bevat.
- Percentage aanbestedingen in de categorieën “*top green*”, “*medium green*” en “*low green*”.

Procedure

De Comités hebben een procedure ingevoerd waarbij de EMAS-dienst verplicht moet worden geraadpleegd over alle aanbestedingen waarvan de waarde wordt geschat op 25 000 EUR of meer (gezamenlijke diensten) en op 60 000 EUR of meer (eigen diensten). De aanbestedingen worden geanalyseerd en op basis van de milieupact ervan aangemerkt als aanbesteding met een geringe, gemiddelde of grote milieupact²⁶.

Als het voorwerp van de opdracht het toelaat, kiezen de Comités goederen en diensten met een kleinere milieupact. De milieucriteria variëren afhankelijk van het soort aanbesteding. Dit kunnen criteria zijn die in de technische specificaties worden opgenomen (bijv. de opname in alle contracten van de verplichting om schoonmaakmiddelen en onderhoudsproducten met een milieukeur te gebruiken), of gunningscriteria om de meest milieuvriendelijke inschrijvingen te bevoorstellen.

Milieucriteria kunnen onder meer betrekking hebben op de behandeling van afvalstoffen, de opslag van gevaarlijke producten, het soort producten en materialen (producten met een milieukeur krijgen de voorkeur indien op de markt verkrijgbaar) of de energieprestaties van elektrische en elektronische apparatuur.

Interinstitutionele GPP-helpdesk

De Comités maken gebruik van een interinstitutionele helpdesk die door het Europees Parlement wordt beheerd en die hen helpt met groene overheidsopdrachten. Deze helpdesk beantwoordt specifieke vragen over aanbestedingen, assisteert bij het formuleren van duurzame technische specificaties en helpt mee bij het up-to-date houden van een databank (over marktstudies, nieuwe duurzame producten enz.). Voor de verantwoordelijke diensten worden in dit verband regelmatig presentaties over specifieke thema's georganiseerd. De nieuwe interinstitutionele overeenkomst inzake de GPP-helpdesk voor de periode 2021-2024 heeft ook betrekking op de duurzaamheidsaspecten en niet meer alleen op de milieupaspecten van aanbestedingen.

Resultaat 2020

In 2020 hebben de Comités **26** aanbestedingen gepubliceerd. Over **15** daarvan is de EMAS-dienst volgens bovenstaande procedure geraadpleegd.

²⁶ Deze indeling gebeurt aan de hand van twee criteria: de geschatte waarde van de aanbesteding en het voorwerp van de opdracht. In sommige aanbestedingen kunnen niet of slechts heel beperkt milieucriteria worden opgenomen. Die worden aangemerkt als aanbestedingen met een geringe milieupact.

100 % van de aanbestedingsdocumenten die ter raadpleging werden voorgelegd bevatten milieuclausules²⁷. Het ging daarbij om standaardclausules die in alle aanbestedingen van het EESC en het CvdR worden opgenomen en waarin wordt gewezen op het milieubeleid van de Comités en hun EMAS- en ISO 14001-certificering. Afhankelijk van het voorwerp van de opdrachten waren soms ook bepaalde specifieke milieucriteria in de aanbestedingsdocumenten opgenomen.

Indeling op basis van milieu-impact

Van de 26 in 2020 gepubliceerde aanbestedingen waren er:

- 1 aanbesteding met een grote milieu-impact: afwerkingswerkzaamheden, ruwbouwwerkzaamheden en installatie van uitrusting in kantoorgebouwen;
- 5 aanbestedingen met een gemiddelde milieu-impact: bewakings-, toezichts- en dispatchingdiensten; onderhouds-, herstel- en reparatiediensten voor beveiligingsinstallaties en levering, installatie en programmering van nieuwe beveiligingsapparatuur in kantoorgebouwen; onderhoudsdiensten voor hang- en sluitwerk en aanverwante diensten; audiovisuele diensten voor het CvdR; webhostingdiensten voor het EESC.
- 20 aanbestedingen met een geringe milieu-impact: hoofdzakelijk diensten voor het opstellen van studies, het uitvoeren van auditopdrachten en het verlenen van technische ondersteuning alsmede de levering van digitale diensten en de verhuur van uitrusting voor de organisatie van meertalige conferenties.

Categorieën *low/medium/top green*

Om de statistieken niet te vertroebelen, zijn alleen de aanbestedingen met een gemiddelde en grote milieu-impact in aanmerking genomen.

- *Top green*: 83,33 %
- *Medium green*: 16,67 %
- *Low green*: 0 %

Permanente acties

- 100 % groene stroom.
- 100 % schoonmaakmiddelen met milieukeur.
- Onderhoud van groene ruimten zonder pesticiden en chemische meststoffen.
- Verven en vernissen met milieukeur.
- Hout gebruikt bij werkzaamheden heeft het FSC- of PEFC-keurmerk.
- Papier gebruikt in de kantoren is 100 % kringlooppapier of papier met milieukeur²⁸.
- Kantoorbenodigdheden voldoen aan de milieucriteria.

²⁷ Vijf aanbestedingen zijn niet ter raadpleging zijn voorgelegd hoewel ze wel aan de criteria voldeden. In die vijf gevallen ging het om aanbestedingen met een geringe milieu-impact.

²⁸ Sinds 2019 wordt eenmalig papier met het FSC-keurmerk gebruikt als gevolg van de sluiting van de fabriek die de Comités kringlooppapier leverde.

Specifieke indicator: schoonmaakmiddelen

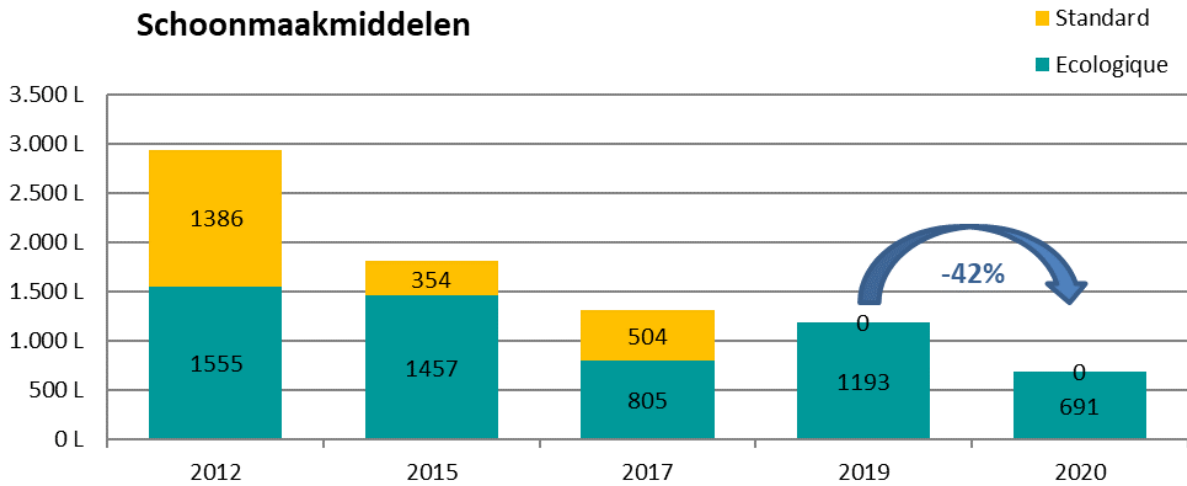
Doelstelling: aankoop van milieuvriendelijkere schoonmaakmiddelen en verbruiksartikelen.

Indicator: percentage schoonmaakmiddelen met een milieukeur.

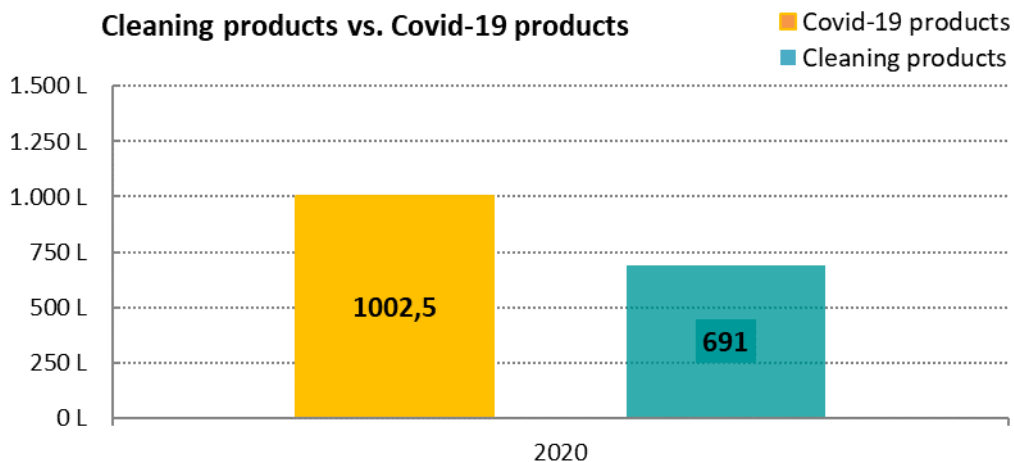
Resultaat 2020: 100 % van de in 2020 gebruikte schoonmaakmiddelen had een milieukeur, net als in 2019. Tegelijkertijd neemt de hoeveelheid gebruikte producten af.

In het kader van de naar aanleiding van COVID-19 genomen gezondheidsmaatregelen zijn de Comités in 2020 ontsmettingsmiddelen en hydroalcoholische gels gaan gebruiken (totale hoeveelheid: circa 1 000 liter, niet opgenomen in onderstaande grafiek).

Ter informatie: de gebruikte milieuvriendelijke schoonmaakmiddelen zijn snel en volledig biologisch afbreekbaar. Ze bevatten noch bioaccumulerende grondstoffen noch genitreeerde muskusverbindingen (geurmiddelen) en zijn gebaseerd op oppervlakreactieve stoffen van plantaardige of minerale oorsprong. Bovendien kunnen de navulpakken worden gerecycleerd en de doseerflessen worden hergebruikt.

Figuur 18: Gebruikte schoonmaakmiddelen. Milieuvriendelijke en standaardproducten

Figuur 19: Ontsmettingsmiddelen waaronder hydroalcoholische gels – schoonmaakmiddelen

Overeenstemming met het SRD

Milieuprestatie-indicatoren uit het SRD:

i118) Percentage van het totale aantal aanbestedingen waarin milieucriteria zijn opgenomen, uitgesplitst naar productcategorie (%). De Comités gebruiken deze indicator.

Benchmarks voor topprestaties (SRD)

b40) 100 % van de aanbestedingen bevat milieucriteria die minimaal het prestatieniveau vereisen dat is vastgesteld in de EU-criteria voor groene overheidsopdrachten (GPP), voor producten waarvoor EU-criteria voor groene overheidsopdrachten bestaan (bijvoorbeeld kantoorpapier, schoonmaakproducten, meubilair). De Comités voldoen voor 100 % aan dit criterium.

3.7 Dienstauto's

Doelstelling: vermindering van de vervuiling door dienstauto's.

De Comités beschikken samen over zeven dienstauto's: drie voor het EESC en vier voor het CvdR.

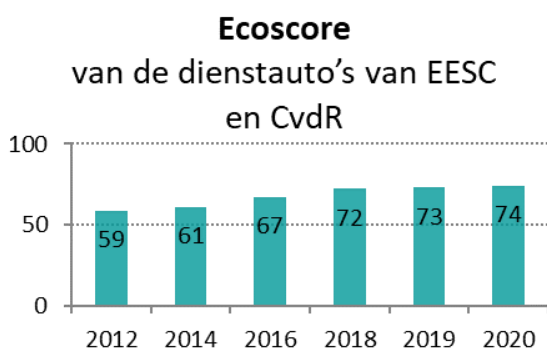
Indicatoren: ecoscore en gewogen gemiddelde ecoscore.

De **ecoscore** is een bepaald aantal punten dat voertuigen krijgen op basis van hun milieuprestaties. Daarbij worden meerdere milieugevolgen in aanmerking genomen: broeikas effect (voornamelijk als gevolg van CO₂-uitstoot), luchtkwaliteit (uitstoot van stikstofdioxide-microdeeltjes, die gezondheid en ecosystemen aantasten) en geluidshinder. Alle voertuigen krijgen een score tussen de 0 en 100 punten. Hoe dichterbij 100 ligt, hoe minder vervuilend het voertuig is²⁹.

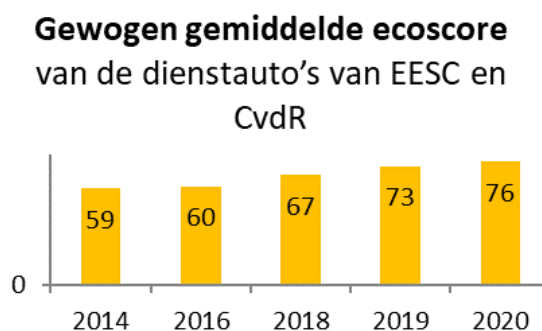
De **gewogen gemiddelde ecoscore** is een gewogen gemiddelde op basis van de som van de ecoscores van alle voertuigen, gecorrigeerd naar het aandeel van de door de voertuigen afgelegde kilometers in het totaal. Deze indicator werd in 2015 ingevoerd om een nauwkeuriger beeld te krijgen van de voortgebrachte emissies, rekening houdend met de afgelegde afstanden.

Resultaat 2020

De milieuprestaties van de dienstauto's zijn sinds de invoering van deze indicator in het algemeen verbeterd. Hieronder de gemiddelde ecoscore van alle voertuigen van beide Comités.

Figuur 20: Ecoscore van de dienstauto's van EESC en CvdR

Figuur 21: Gewogen gemiddelde ecoscore van de dienstauto's van EESC en CvdR

Permanente acties

- Opname van milieucriteria in de leasecontracten.
- Keuze voor minder vervuilende dienstauto's: drie hybride auto's en één elektrische auto.
- Cursussen milieuvriendelijk rijden voor de chauffeurs om de milieu-impact te beperken.

²⁹ www.ecoscore.be

3.8 Mobiliteit

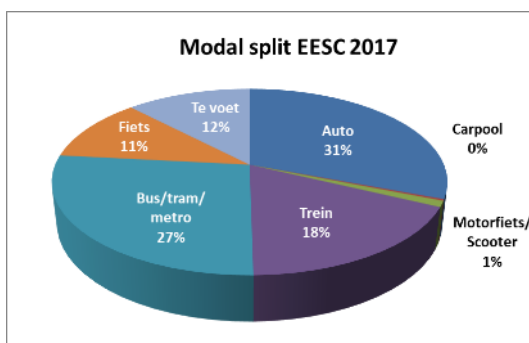
Doelstelling: vermindering van de milieu-impact van het woon-werkverkeer van het personeel.

Indicatoren:

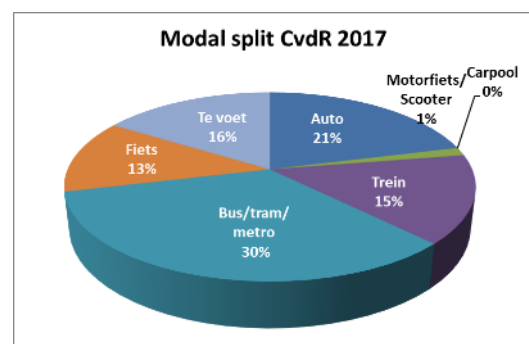
- percentage personeelsleden dat verklaart voornamelijk gebruik te maken van een duurzame vervoerswijze voor het woon-werkverkeer;
- percentage personeelsleden dat een bijdrage voor het gebruik van het openbaar vervoer ontvangt;
- aantal personeelsleden dat de kilometervergoeding voor het gebruik van de fiets ontvangt (EESC);
- aantal telewerkdagen en aantal telewerkers (incidenteel/structureel telewerken).

Resultaat 2020: **79 %** van de personeelsleden van het CvdR en **69 %** van de personeelsleden van het EESC maakt gebruik van duurzame vervoerswijzen.

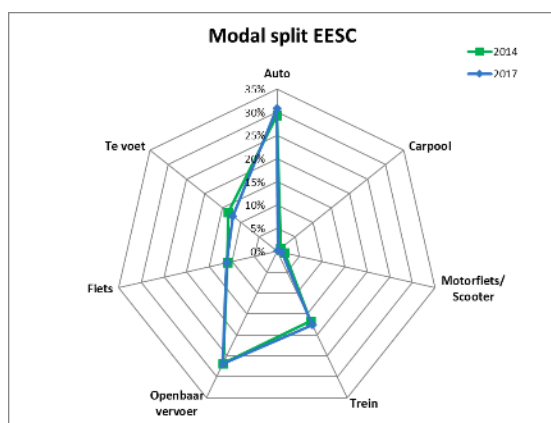
Deze cijfers zijn afkomstig uit de in het EESC en het CvdR gehouden mobiliteitsenquête. De laatste enquête was in 2017. Sindsdien zijn de genoemde percentages dus niet meer gewijzigd. In 2021 zou een nieuwe enquête moeten worden gelanceerd met het oog op de ontwikkeling van een nieuw mobiliteitsplan voor de Comités.

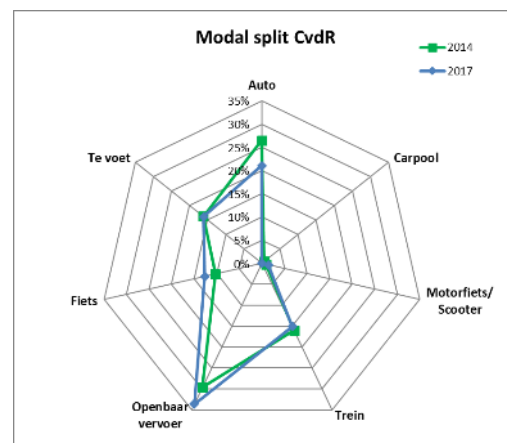
Figuur 22: Gebruikte vervoerswijzen voor woon-werkverkeer door EESC-personeel

Figuur 23: Gebruikte vervoerswijzen voor woon-werkverkeer door CvdR-personeel

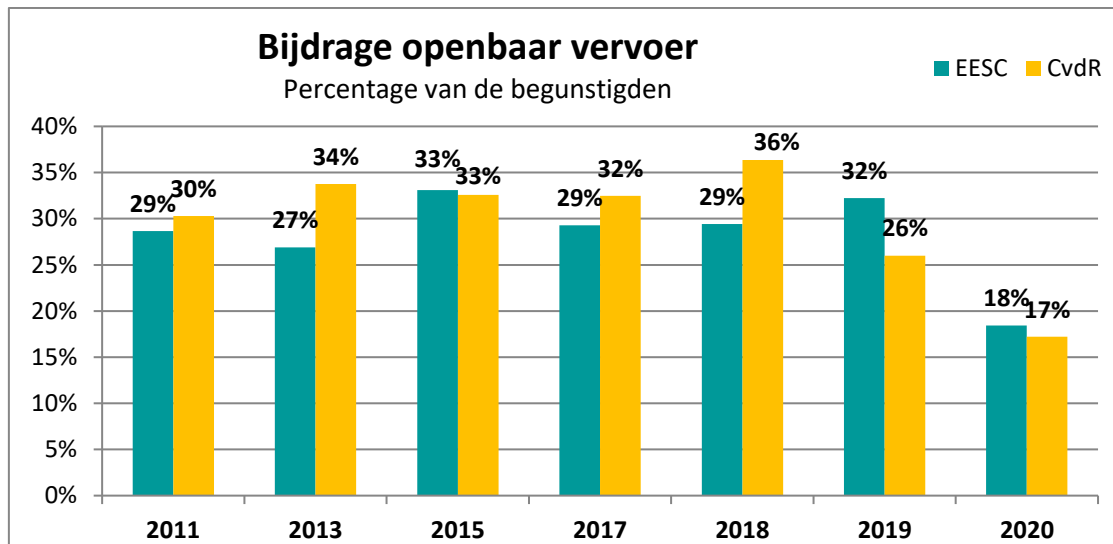

Figuur 24: Gebruikte vervoerswijzen voor woon-werkverkeer

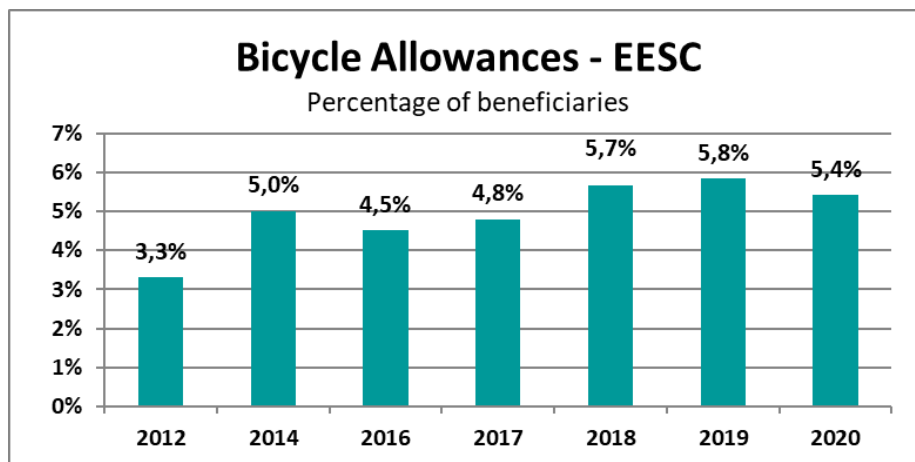

Figuur 25: Gebruikte vervoerswijzen voor woon-werkverkeer

In 2020 heeft het merendeel van het personeel getelewerkt. Dat had direct gevolgen voor het woon-werkverkeer. Bij gebrek aan gegevens kan deze impact niet worden gemeten. Evenmin kan het aantal telewerkers worden berekend omdat alle personeelsleden sinds de eerste lockdown permanent “incidenteel telewerken” (zo wordt dit sindsdien in het HR-systeem geregistreerd), ook het personeel dat wel in de gebouwen aanwezig is. De gebruikelijke indicator “aantal telewerkdagen en aantal telewerkers” kan daarom niet meer worden vastgesteld.

Figuur 26: Percentage personeelsleden dat een bijdrage voor het gebruik van het openbaar vervoer ontvangt

Figuur 27: Percentage personeelsleden dat de kilometervergoeding voor het gebruik van de fiets ontvangt (EESC)

Permanente acties

Uit de CO₂-balans van de Comités blijkt dat personenvervoer de grootste veroorzaker is van CO₂-emissies. De mobiliteit van hun personeel heeft bovendien rechtstreekse gevolgen voor de luchtkwaliteit en voor de gezondheid van iedereen. Het EESC en het CvdR voeren een actief beleid om hun personeel aan te moedigen tot het gebruik van milieuvriendelijkere vervoersmiddelen, namelijk het openbaar vervoer, de fiets, lopen en carpooling.

- Financiële bijdrage in de kosten van openbaarvervoerabonnementen (EESC en CvdR).
- Kilometervergoeding voor verplaatsingen per fiets (EESC).

- Telewerken en flexibele werktijden om verkeersopstoppingen tijdens de spitsuren te verminderen.
- Dienstfietsen, fietsenstallingen en faciliteiten voor fietsers, waaronder bakfietsen.
- Uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen voor carpoolers en motorfietsen.
- Evenementen zoals *Friday Walk/Bike Day* en *Step Challenge*.
- Deelname aan het interinstitutionele initiatief *Vélo Mai*.
- Laadpalen voor elektrische fietsen en auto's.
- Terbeschikkingstelling van twee fietsen waarmee smartphones kunnen worden opgeladen.
- Verruiming van de mogelijkheden voor telewerken³⁰.
- Vergroting van de mogelijkheden voor de organisatie van videoconferenties en om conferenties online te bekijken.
- Workshops over duurzame mobiliteit (bijv. over onderhoud en reparatie van fietsen).
- Regelmatige bewustmakings- en voorlichtingscampagnes voor het personeel over alle mobiliteitsmaatregelen, over luchtkwaliteit en gebeurtenissen met gevolgen voor de mobiliteit.

In uitvoering zijnde of te realiseren acties

In het kader van de in maart 2021 gelanceerde studie over CO₂-neutraliteit van de Comités in 2030 is een werkgroep 'mobiliteit van het personeel' opgericht. Die moet nagaan welke maatregelen eventueel kunnen worden genomen om de door deze mobiliteit veroorzaakte emissies te verminderen. Daarnaast buigen specifieke ad-hocgroepen zich over diverse maatregelen om de milieu-impact van de verplaatsingen van de leden te beperken.

Overeenstemming met het SRD

Milieuprestatie-indicatoren:

i14) Invoering van hulpmiddelen voor de bevordering van duurzaam woon-werkverkeer (j/n).

i15) Percentage van het personeel dat dagelijks naar het werk komt met een auto met één inzittende (%). Uit de in 2017 gehouden mobiliteitsenquête bleek dat 31 % van de personeelsleden van het EESC en 21 % van de personeelsleden van het CvdR naar het werk komt met een auto waarvan zij de enige inzittende zijn.

i16) Percentage van het personeel dat ten minste drie keer per week te voet, per fiets of per openbaar vervoer naar het werk komt (%).

i17) Totale jaarlijkse CO₂-equivalentemissies door dienstreizen (ton CO₂-eq./jaar). Er is geen milieu-indicator voor de reizen die de leden van het EESC en het CvdR in het kader van hun werkzaamheden maken, maar deze reizen worden wel meegeteld bij de berekening van de CO₂-voetafdruk van de Comités (zie hoofdstuk 3.12).

i18) Totale jaarlijkse CO₂-equivalentemissies door dienstreizen per werknemer (voltijdequivalent, VTE) (kg CO₂-eq./VTE/jaar). Om bovenstaande redenen gebruiken de Comités deze indicator niet. Deze gegevens zijn echter wel beschikbaar en worden gebruikt voor de berekening van de CO₂-voetafdruk van de Comités (zie hoofdstuk 3.12).

i19) Invoering van een koolstofbudget voor alle dienstreizen (j/n). De Comités hebben geen CO₂-budget ingevoerd.

i20) Beschikbaarheid van videoconferentiefaciliteiten voor alle personeelsleden en meting en bevordering van het gebruik ervan (j/n). De Comités beschikken over verschillende faciliteiten voor videoconferenties (voor de

³⁰ De telewerkmogelijkheden werden vóór de COVID-19-crisis uitgebreid en zouden in de toekomst wellicht nog verder kunnen worden verruimd.

indicator m.b.t. het gebruik van videoconferenties zie hoofdstuk 3.11 over de organisatie van evenementen). In 2020 zijn alle conferentiezalen uitgerust met apparatuur om videoconferenties te kunnen houden.

Benchmarks voor topprestaties (SRD)

b6) Hulpmiddelen voor de bevordering van duurzaam woon-werkverkeer van werknemers zijn ingevoerd en worden bevorderd. De Comités organiseren regelmatig bewustmakings- en voorlichtingscampagnes over alle mogelijkheden die er voor het personeel bestaan.

b7) Koolstofbudget is ingevoerd voor alle dienstreizen. Dat is niet het geval in de Comités.

b8) Videoconferentiefaciliteiten zijn beschikbaar voor alle personeelsleden en het gebruik ervan wordt gemeten en bevorderd. De Comités beschikken over verschillende faciliteiten voor videoconferenties (voor de indicator m.b.t. het gebruik van videoconferenties zie hoofdstuk 3.11 over de organisatie van evenementen). In 2020 zijn alle conferentiezalen uitgerust met apparatuur om videoconferenties te kunnen houden.

3.9 Biodiversiteit

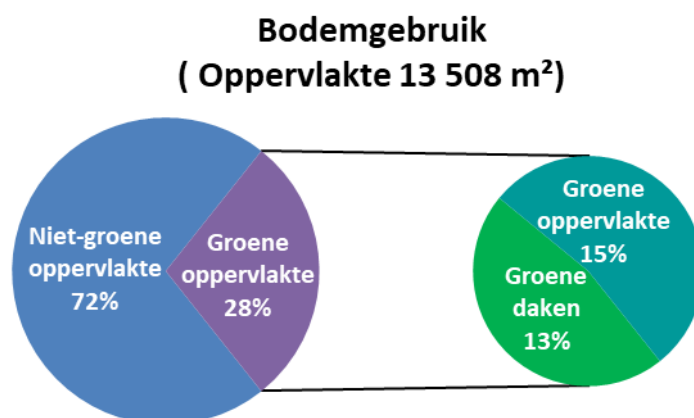
Doelstelling: zorgen voor meer biodiversiteit in de stad, en met name voor meer bestuivers.

Indicator: bodemgebruik (bebouwde en onbebouwde oppervlakten).

Deze indicator laat zien op welke manier de Comités gebruik maken van de bodem. Bebouwde oppervlakten laten geen water door, zodat er dus ook geen planten op kunnen groeien, wat niet goed is voor de biodiversiteit.

De Comités gebruiken een totale oppervlakte van 13 508 m², waarvan 9 785 m² (72 %) bebouwd en 3 723 m² (28 %) onbebouwd is.

Groendaken

Figuur 28: Aandeel van groene ruimten in onbebouwde oppervlakten

Van de onbebouwde oppervlakte bestaat 2 062 m² (15 % van de totale oppervlakte) uit groene ruimten. De rest is niet waterdoorlatend (stoepen, binnenplaatsen enz.). Al meer dan tien jaar beheren de Comités hun groene ruimten op strategische wijze. De grootte en plaats van die ruimten zijn sindsdien niet veranderd. Door ze regelmatig te onderhouden kunnen de Comités de aanwezige biodiversiteit er in stand houden.

Van de bebouwde oppervlakte bestaat 1 803 m² bovendien uit groendaken (op het JDE-gebouw en het BvS-gebouw). Groendaken bieden tal van voordelen in steden. Behalve voor een verfraaiing van het stedelijk landschap zorgen groendaken voor betere warmte- en geluidsisolatie, minder luchtvervuiling, minder CO₂-uitstoot en een minder groot warmte-eilandeffect van de stad. Daar komt nog bij dat groendaken overtollig regenwater filteren en reguleren en de biodiversiteit in de stad beschermen. In 2019 is het groendak van het JDE-gebouw vervangen om er honingdragende planten te kunnen aanplanten.

Bijenkorven

Het EESC heeft in mei 2012 twee bijenkorven op het dak van zijn hoofdgebouw laten zetten en werd daarmee de eerste Europese instelling in Brussel die aan stedelijke bijenteelt deed. Het wilde met dit initiatief de

aandacht van zijn personeelsleden en bezoekers vestigen op het essentiële belang van bijen voor het behoud van de biodiversiteit en de continuïteit van de voedselvoorziening. De omliggende parken en tuinen (Leopolds- en Jubelpark) maar ook de groendaken en de gezamenlijke moestuin van de Comités verschaffen het voedsel dat de bijen nodig hebben.

Nadat de bijen van de Comités in 2014 waren verdwenen, zijn in 2016 twee nieuwe bijenkolonies in de korven gehuisvest. Het beheer ervan werd toevertrouwd aan een contractant die gespecialiseerd is in stedelijke bijenteelt. Omdat het contract eind 2020 afliep, zijn de bijenkorven verwijderd. Ten gevolgen van de COVID-19-crisis kon er in 2020 nog geen nieuwe aanbesteding worden uitgeschreven. Dat zou moeten gebeuren zodra de meeste personeelsleden weer in de gebouwen kunnen gaan werken.

De bijenkorven laten zien dat de Comités zich inzetten voor een duurzaam stedelijk milieu en worden ook gebruikt in communicatiecampagnes, met name tijdens open dag.

Gezamenlijke moestuin

In 2018 heeft het personeel van de Comités het initiatief genomen voor een gezamenlijke moestuin. Naast het terras van de kantine van het JDE-gebouw en in de tuin naast de cafetaria van het B68-gebouw werden vijf moestuinbakken en een compostwormenbak geplaatst. Deze moestuintjes worden helemaal door vrijwilligers onderhouden. In de bakken staan kruiden, een aantal fruit- en groenteplantjes en bloemen.

Duurzame voeding

Het EESC en het CvdR zetten zich ook in voor de biodiversiteit door groot belang te hechten aan duurzame voeding. Met hun duurzame beheer van de kantine en cateringdiensten nemen ze actief deel aan de actie van de Brusselse gewestelijke overheid getiteld “Strategie *Good Food*: Naar een duurzamer voedingssysteem in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”, waarvan een van de doelstellingen is om de ontwikkeling en het behoud van groene ruimten en de biodiversiteit te bevorderen³¹. Zie voor meer details hoofdstuk 3.10 over voeding.

³¹ De strategie wordt beschreven op de website van Leefmilieu Brussel: <https://leefmilieu.brussels/themas/voeding/acties-van-het-gewest/strategie-good-food-naar-een-duurzamer-voedingssysteem-het>

3.10 Voeding

Doelstelling: vermindering van de voedselgerelateerde milieu-impact.

Het CvdR en het EESC beschikken over drie cafetaria's, een kantine en een restaurant waar dagelijks honderden bezoekers komen (situatie vóór de pandemie). Daarnaast worden er veel buffetten gehouden ter gelegenheid van conferenties. De Comités dienen derhalve ook rekening te houden met de milieu-impact van voeding.

De doelstelling voor voeding kent twee pijlers: 1) het voeren van een beleid voor duurzame voeding, en 2) het bestrijden van voedselverspilling.

a) Duurzame voeding

Indicatoren:

- percentage seizoensgroenten dat op de menu's staat;
- percentage biologische producten in verhouding tot het totaal aantal producten, percentage vegetarische gerechten en sandwiches in verhouding tot het totaal aantal verkochte gerechten en sandwiches;
- percentage vis met het MSC-keurmerk in verhouding tot de totale hoeveelheid aangekochte vis;
- percentage fairtradeproducten in verhouding tot het totaal aantal producten.

Resultaat 2020: ten gevolge van COVID-19 zijn de indicatoren niet beschikbaar.

Het jaar 2020 had uitzonderlijke gevolgen voor de doelstelling voor voeding. De cateringdiensten waren het grootste deel van 2020 opgeschort. Bij gebrek aan gegevens kon geen enkele indicator worden vastgesteld. Bovendien startte het nieuwe contract met de nieuwe dienstverlener voor cateringactiviteiten middenin de lockdown. Het potentieel van het contract kon daarom bij lange na niet worden benut. Om evidente redenen moesten de voor 2020 op het programma staande voorlichtings- en bewustmakingscampagnes over uiteenlopende aspecten van duurzame voeding worden geannuleerd. Als de cateringactiviteiten weer van start gaan, zullen deze campagnes opnieuw worden ingepland.

Permanente acties

De Comités zijn pioniers op het gebied van duurzaam beheer van hun kantine. Ze hebben diverse maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat hun cateringdiensten in hoge mate duurzaam zijn, waaronder:

- opname van milieu- en duurzaamheidscriteria in het cateringcontract;
- regelmatige interne en externe controle van deze criteria (afzonderlijk contract);
- eerste plasticvrije kantine: alle kunststof materialen en verpakkingen zijn vervangen door materialen en verpakkingen die kunnen worden hergebruikt of gerecycled, overeenkomstig de EU-strategie voor kunststoffen in de circulaire economie;
- verkrijgen van het *Good Food Kantine*-label³²;

³² Good Food Kantine-label: <https://goodfood.brussels/fr/contributions/label-cantine-good-food>. Dit label is in maart 2017 aan de Comités toegekend (niveau: 2 vorken).

- deelname aan de actie “donderdag veggiedag”³³.

In uitvoering zijnde of te realiseren acties

- Nieuwe dienstverlener en nieuw raamcontract voor cateringdiensten met aangescherpte milieu- en duurzaamheidscriteria.
- Verkrijgen van het Good Food Kantine-label op het niveau “3 vorken”.
- Minimaal 25 % producten van biologische oorsprong en 25 % producten uit korte ketens.
- Verbieden van het gebruik van kunststof materialen voor eenmalig gebruik (plastic flessen, verpakkingen enz.) bij alle cateringactiviteiten.

b) Voedselverspilling

Indicatoren

- Verspilling: aantal porties dat in de kantine en na cateringactiviteiten overblijft.
- Voedselschenking: gewicht van het overgebleven voedsel dat wordt verpakt en weggegeven.
- Voedselschenking: aantal geschonken sandwiches.

Resultaat 2020: ten gevolge van COVID-19 zijn de indicatoren niet beschikbaar.

Behalve de in het begin van het jaar, dus vóór de lockdown, gehouden evenementen heeft in 2020 in de gebouwen van de Comités geen enkel evenement plaatsgevonden. De activiteiten met catering zijn stopgezet. Daardoor was er ook geen voedselverspilling. Om dezelfde redenen zijn ook de voedselschenken opgeschort, met uitzondering van één schenking aan het Belgische Rode Kruis toen de lockdown werd afgekondigd, om te voorkomen dat veel voedsel moest worden weggegooid.

Permanente acties

De bestrijding van voedselverspilling maakt deel uit van het milieubeleid van de Comités. Het EESC en het CvdR verbinden zich ertoe de **voedselverspilling in de kantine en tijdens evenementen te verminderen**.

Daartoe hebben zij onder meer de volgende maatregelen genomen:

- voedselverspilling voorkomen door voorlichting en bewustmaking;
- voedselverspilling monitoren;
- voedselschenking aan een Brusselse vereniging. Het voedsel dat na cateringactiviteiten overblijft, wordt verpakt en geleverd volgens de geldende hygiëne- en voedselveiligheidsregels. De begunstigde vereniging helpt mensen in precaire situaties (zoals daklozen en vluchtelingen, onder wie gezinnen met kinderen). De leveringen worden gedaan met een bakfiets door een coöperatieve onderneming die gespecialiseerd is in milieuvriendelijk vervoer van goederen, waardoor de milieu-impact van dit vervoer beperkt blijft.

³³

De Comités nemen sinds 2014 deel aan “donderdag veggiedag”: <https://www.evavzw.be>

Overeenstemming met het SRD

Milieuprestatie-indicatoren uit het SRD:

i21) Percentage geserveerde voedingsopties met klein milieueffect (bijv. seizoensproducten, biologische producten) (levensmiddelen met klein milieueffect als % van de totale omzet). De Comités gebruiken deze indicator (zie het voorafgaande).

i22) Hoeveelheid voedselafval per geserveerde maaltijd (g/maaltijd). De Comités zorgen ervoor dat de voedselverspilling wordt gemonitord. Tot dusver wordt het voedselafval niet gewogen maar wordt de hoeveelheid daarvan geschat op basis van het aantal overgebleven porties. Als de cateringactiviteiten weer van start gaan, zal een nieuw instrument gebruikt gaan worden.

i23) Percentage voedselafval dat anaeroob wordt vergist (% van totale voedselafval dat anaeroob wordt vergist). 100 % van het voedselafval is bestemd voor anaerobe vergisting.

Benchmarks voor topprestaties (SRD): geen.

3.11 Organisatie van evenementen

Doelstelling: vermindering van de milieu-impact van evenementen.

Deze doelstelling is in het leven geroepen omdat elk jaar tal van evenementen worden georganiseerd in de gebouwen van het EESC en het CvdR³⁴: conferenties, evenementen van Europese maatschappelijke organisaties, open dag enz.

Indicatoren:

- hoeveelheid afval die tijdens de drie belangrijkste terugkerende evenementen wordt geproduceerd;
- gebruik van zalen met videoconferentiefaciliteiten;
- hoeveelheid verkochte plastic flessen.

Resultaat 2020

Het jaar 2020 had uitzonderlijke gevolgen voor de organisatie van evenementen. Na 16 maart 2020 heeft in de gebouwen van de Comités geen enkel evenement plaatsgevonden. Alle conferenties worden sinds die datum online georganiseerd en daarbij wordt logischerwijs geen fysiek afval geproduceerd. Twee indicatoren konden echter wel worden vastgesteld. Deze worden hieronder toegelicht.

Permanente acties voor alle evenementen

De Comités hebben goede praktijken in kaart gebracht om de milieu-impact van evenementen te beperken. Deze zijn opgenomen in de door de EMAS-dienst gepubliceerde **gids met ecotips**³⁵. Het is de bedoeling een speciale gids over de duurzame organisatie van evenementen uit te brengen als er weer meer activiteiten fysiek in de gebouwen zullen plaatsvinden³⁶.

Voorbeelden van goede praktijken

- Communicatie: het afdrukken van documenten tot het absolute minimum beperken en de voorkeur geven aan digitale communicatie.
- Goodies: het uitdelen van gadgets vermijden en de voorkeur geven aan duurzame en milieuvriendelijkere promotiematerialen.
- Voeding: kiezen voor duurzame menu's die uit milieuvriendelijkere producten bestaan.
- Water: de voorkeur geven aan karaffen met leidingwater. Nieuw in 2020: sinds de inwerkingtreding van het nieuwe cateringcontract zijn plastic flessen in de Comités verboden.
- Servies: het is niet meer mogelijk om voor vergaderingen en conferenties koffie en thee in wegwerpbekertjes te bestellen, behalve in uitzonderlijke gevallen waarvoor voorafgaande toestemming nodig is. De milieuwinst van deze maatregel is groot, aangezien er hierdoor alleen al zo'n 40 000 bekertjes per jaar worden bespaard. Deze maatregel is in 2015 genomen voor alle evenementen die in de Comités worden georganiseerd om herbruikbaar servies te promoten en het gebruik van wegwerpservies te beperken (borden, bekertjes en bestek voor eenmalig gebruik).

³⁴ Vóór de COVID-19-pandemie ontvingen de Comités ongeveer 20 000 bezoekers per jaar.

³⁵ De gids met ecotips is te vinden op de intranetsite van EMAS en wordt aan nieuwe collega's, stagiairs en contractanten uitgereikt.

³⁶ De publicatie van deze gids stond aanvankelijk gepland voor 2020 maar moest door de COVID-19-pandemie worden uitgesteld.

- Mobiliteit: de deelnemers aan evenementen informeren over duurzame en minder vervuilende vervoerswijzen: de trein in plaats van het vliegtuig, het openbaar vervoer in plaats van de auto, of wandelen en fietsen.
- Badges: na afloop van evenementen inzamelen voor hergebruik.
- Voedselverspilling tijdens evenementen: zie hoofdstuk 3.10.

Acties voor terugkerende evenementen

Bijzondere aandacht gaat uit naar drie terugkerende evenementen met een groot aantal deelnemers (de open dag, de Europese Week van regio's en steden en het personeelsfeest). De organisatoren worden voorgelicht over afvalvermindering en afvalscheiding en de hoeveelheid afval die tijdens deze evenementen wordt geproduceerd, wordt systematisch gemonitord.

De open dag en het personeelsfeest moesten vanwege de pandemie worden geannuleerd. De Europese Week van regio's en steden vond volledig online plaats en heeft derhalve geen fysiek afval opgeleverd. Geen van de drie grote terugkerende evenementen heeft dus geleid tot afval en daarom kon de hoeveelheid tijdens deze evenementen geproduceerd afval niet worden berekend.

Voor het algemene beeld zij herinnerd aan **de trend die zich in 2019 aftekende**: vermindering van de hoeveelheid restafval, vermindering van de hoeveelheid papier- en kartonafval en sterke stijging (ongeveer een verdriedubbeling) van de hoeveelheid glasafval, wat het gevolg is van de in het voorafgaande beschreven strategie voor plasticvrije gebouwen.

Voorbeelden van goede praktijken

- Gebruik van bekertjes van duurzaam materiaal tijdens het eindejaarsfeest van het personeel om het aantal wegwerpbekertjes te verminderen (een initiatief van het personeelscomité).
- Vervanging van plastic waterflessen door karaffen met leidingwater. Door deze maatregel, die grote bijval van de deelnemers aan evenementen kreeg, is de hoeveelheid PMD-afval aanzienlijk gedaald.

Acties m.b.t. het tijdens evenementen geserveerde water

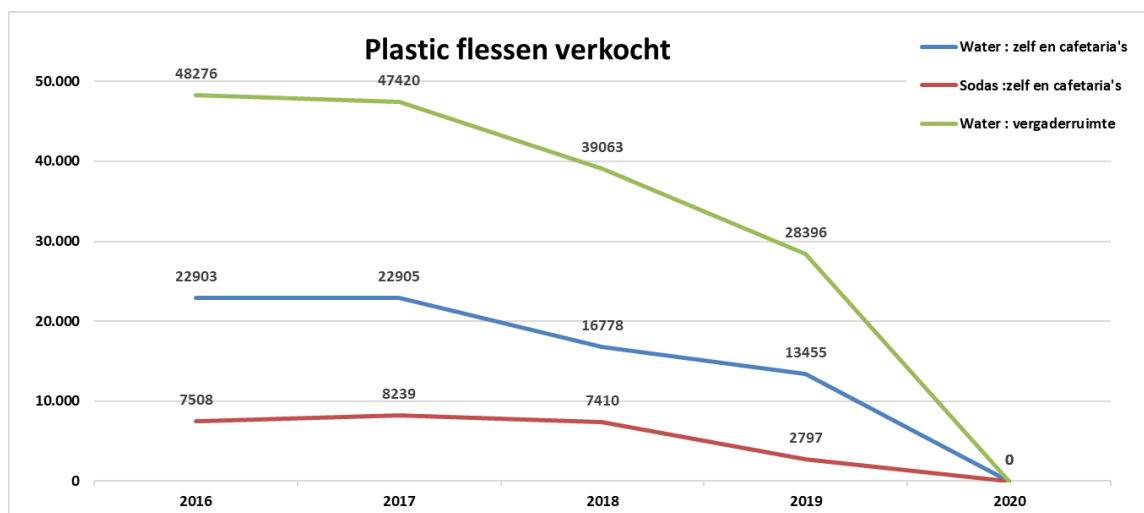
Sinds de inwerkingtreding van het nieuwe cateringcontract in 2020 zijn alle kunststof verpakkingen en plastic flessen bij cateringactiviteiten verboden. Daarom worden water en dranken voortaan uitsluitend in glazen karaffen of flessen geserveerd. Dit volgt op andere maatregelen die de afgelopen jaren zijn genomen om het gebruik van plastic flessen te verminderen:

- Sinds 2016 wordt tijdens alle buffetten water in glazen flessen aangeboden, wat mogelijk werd dankzij de aanschaf van een waterkoeler waarmee gefilterd en gekoeld water kan worden geserveerd.
- In 2018 heeft het directiecomité van EMAS besloten om tijdens vergaderingen op administratief niveau³⁷ geen water in plastic flessen meer te serveren en een reflectiegroep in te stellen om ervoor te zorgen dat tijdens geen enkele vergadering binnen de Comités nog plastic flessen worden gebruikt.

³⁷

Vergaderingen waarbij de deelnemers personeelsleden zijn, in tegenstelling tot politieke vergaderingen, waarbij de deelnemers leden zijn.

- In 2019 zijn dicht bij een aantal conferentiezalen acht leidingwaterkoelers (met uv-filter) geplaatst om deelnemers aan vergaderingen aan te moedigen kraanwater te drinken.
- Sinds 2020 is het besluit van kracht om tijdens alle bijeenkomsten, ook politieke vergaderingen, water in glazen flessen of karaffen te serveren, en geldt er bij alle cateringactiviteiten een totaalverbod op het gebruik van plastic flessen.

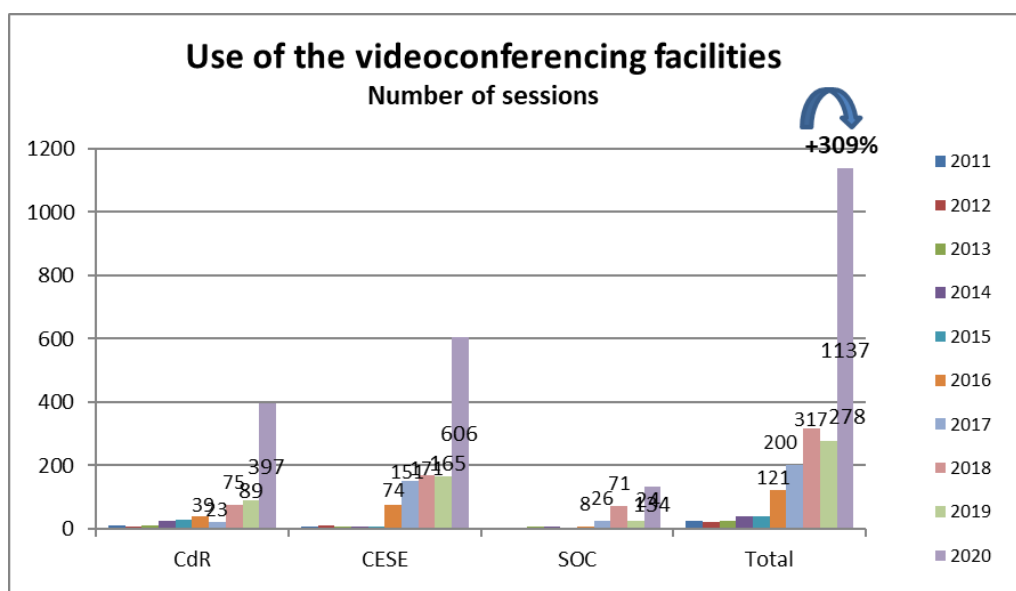

Figuur 29: Aantal verkochte plastic flessen in cateringruimten

Videoconferenties

Logischerwijs heeft de pandemie geleid tot een enorme toename van het gebruik van videoconferenties in 2020 (zie onderstaande grafiek). Tussen maart en december 2020 hebben de leden en het personeel van de Comités vanuit hun eigen huis getelewerkt met behulp van IT-apparatuur die hun ter beschikking was gesteld. Veruit de meeste vergaderingen en conferenties vonden op afstand (online) plaats, enkele werden in hybride vorm gehouden.

De gegevens voor 2020 betreffen niet alleen, net als voorgaande jaren, het gebruik van de drie videoconferentiezalen, maar hebben betrekking op alle videoconferenties, ook die welke in andere zalen met gebruikmaking van programma's als Webex, Interactio of Zoom zijn georganiseerd. Sinds 2020 is het namelijk technisch mogelijk om in alle conferentiezalen videoconferenties te organiseren en niet alleen in de speciaal daarvoor ingerichte zalen.

Figuur 30: Gebruik van videoconferenties tussen 2011 en 2020

Overeenstemming met het SRD

Milieuprestatie-indicatoren:

i25) Percentage aanbestedingen in verband met evenementen waarbij in de criteria wordt verwezen naar een erkend managementsysteem voor evenementen (bijv. ISO 20121) of milieubeheersysteem (bijv. EMAS) (%). In de aanbestedingen van het EESC en het CvdR zijn milieucriteria opgenomen maar wordt niet verwezen naar ISO-norm 20121 en evenmin naar een MBS. In toekomstige aanbestedingen zal deze mogelijkheid worden overwogen.

Benchmarks voor topprestaties: geen.

Tot de basismilieu-indicatoren uit de EMAS-verordening behoren ook de indicatoren voor de totale broeikasgasemissies (BKG-emissies) en de jaarlijkse emissies van andere gassen. Deze indicatoren moeten daarom worden gevolgd.

Om hun emissies te berekenen, gebruiken de Comités de **methode Bilan Carbone**[®] (CO₂-balans), die door het Franse agentschap Ademe³⁸ is ontwikkeld en door het Franse CO₂-opleidingsinstituut³⁹ wordt beheerd. Deze methode wordt door talrijke organisaties en door de EU-instellingen gebruikt en komt er in beginsel op neer dat de BKG-emissies worden geraamd door emissiefactoren toe te passen op activiteitsgegevens. De emissiefactoren zijn afkomstig uit de Base Carbone (CO₂-databank) van Ademe⁴⁰.

Toelichting bij de indicatoren

Conform de EMAS-verordening wordt de CO₂-voetafdruk van de Comités uitgedrukt in CO₂-eq./VTE.

Gebruik van voltijdequivalenten (VTE's): sinds 2016 wordt de CO₂-voetafdruk gewogen per voltijdequivalent om een nauwkeuriger vergelijking van de gegevens mogelijk te maken. Een voltijdequivalent wordt als volgt berekend:

Personeel: elk personeelslid staat voor één VTE, gewogen op basis van zijn of haar werkregeling.

Stagiairs: elke stagiair staat voor één VTE, gewogen op basis van het aantal werkdagen.

Contractant: zelfde principe als voor stagiairs.

Leden: de berekening is gebaseerd op de regels die door het Europees Parlement worden toegepast. Omdat de meeste leden van de Comités niet over een eigen kantoor in de gebouwen van de Comités beschikken en een specifieke politieke activiteitenagenda hebben die verschilt van die van de leden van het Parlement, is een VTE van de leden vastgesteld op **0,43** voor een EESC-lid en **0,13** voor een CvdR-lid.

Totaalaantal VTE's: **1 418 in 2020**.

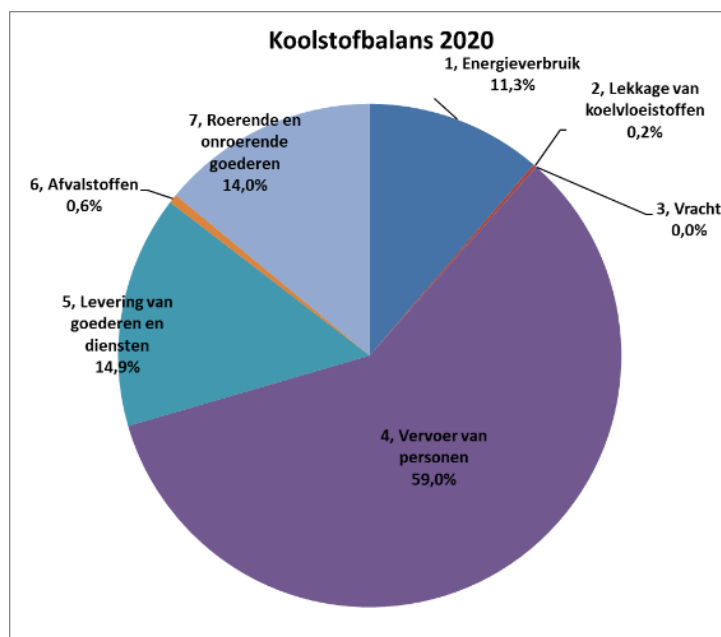
Totaalaantal VTE's in voorgaande jaren: 1 343 in 2016, 1 469 in 2017, 1 590 in 2018 en 1 494 in 2019.

³⁸ Agence française de la transition écologique (Frans agentschap voor ecologische transitie). Website van Ademe over de BKG-balans: <https://www.bilans-ges.ademe.fr/fr/accueil/contenu/index/page/bilan%2Bges%2Borganisation/siGras/1>

³⁹ Institut de Formation Carbone: <https://www.if-carbone.com>

⁴⁰ Dit is een openbare databank met emissiefactoren die noodzakelijk zijn voor het opstellen van een CO₂-boekhouding. Deze databank wordt beheerd door Ademe maar meerdere partijen zijn verantwoordelijk voor het functioneren ervan en iedereen kan input leveren. Link: <https://www.bilans-ges.ademe.fr/fr/accueil/contenu/index/page/presentation/siGras/0>

CO₂-voetafdruk 2020

Figuur 31: Uitsplitsing van de CO₂-balans in 2020

In **2020** bedroeg de totale hoeveelheid berekende emissies in CO₂-equivalent 7 918 ton, wat neerkomt op **5,58 ton CO₂-eq./VTE**.

In **2019** bedroegen de totale emissies 20 427 ton CO₂-eq., ofwel 13,73 ton CO₂-eq./VTE.

In **2018** bedroegen de totale emissies 21 330 ton CO₂-eq., ofwel 13,42 ton CO₂-eq./VTE.

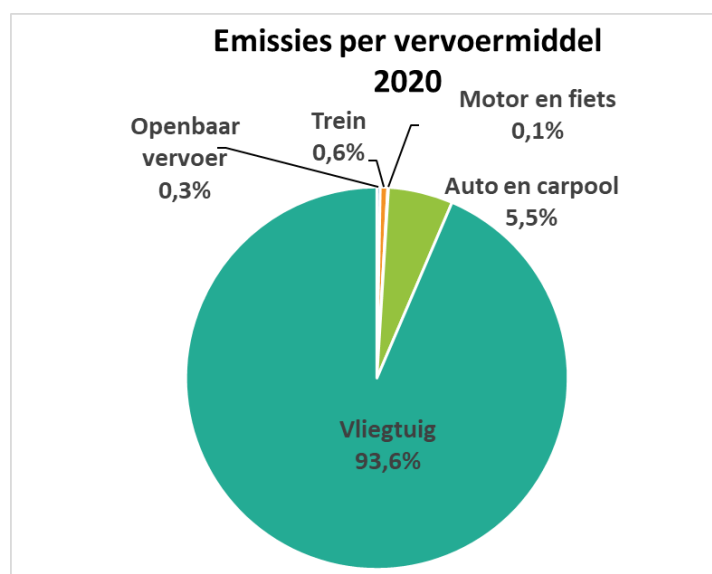
Grootste CO₂-veroorzaker: personenvervoer

Net als voorgaande jaren blijft personenvervoer, ondanks een sterke daling in 2020, de grootste veroorzaker van CO₂-emissies (59 % van de emissies in 2020 ten opzichte van 80,5 % in 2019).

Al sinds in 2016 werd begonnen met de berekening van de CO₂-balans vormen verplaatsingen per vliegtuig de grootste emissiebron. Hieronder vallen de door de personeelsleden en de leden van het EESC en het CvdR in het kader van hun werkzaamheden gemaakte vliegtrips, dat wil zeggen woon-werkverplaatsingen en professionele verplaatsingen (diensttrips van personeelsleden en diensttrips van leden in het kader van de uitoefening van hun functie). Aangezien het vliegtuig het vervoermiddel is dat wordt gebruikt voor verplaatsingen over lange afstand en luchtvervoer een hoge emissiefactor krijgt in de CO₂-databank (zie de tabel van Ademe met de emissiefactoren voor luchtvervoer op basis van afgelegde afstand en aantal vliegtuigstoelen⁴¹), vormen verplaatsingen per vliegtuig logischerwijs de grootste emissiebron.

41

https://www.bilans-ges.ademe.fr/documentation/UPLOAD_DOC_EN/index.htm?aerien.htm

Figuur 32: Uitsplitsing van de emissies per vervoersmiddel in 2019

Tweede CO2-veroorzaker: levering van apparatuur en diensten

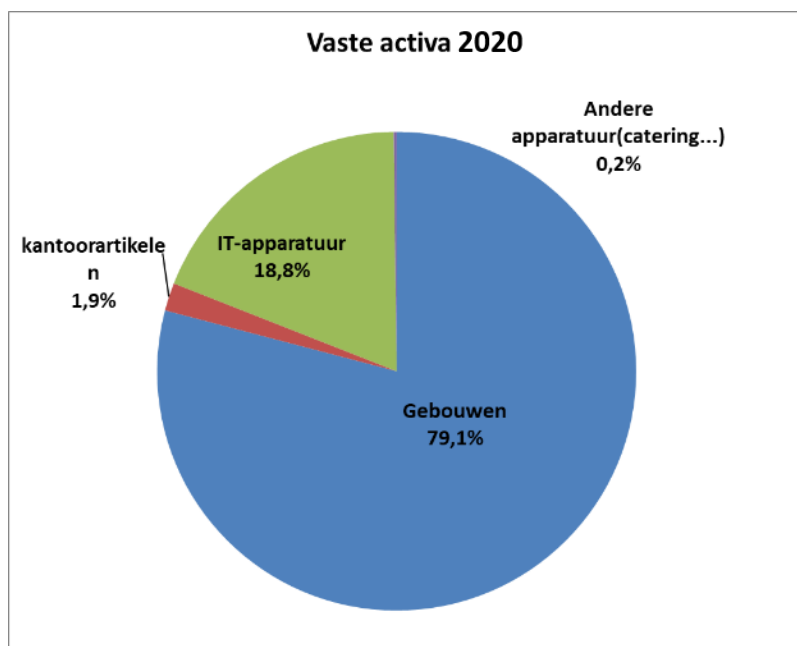
Figuur 33: Uitsplitsing van de emissies veroorzaakt door de levering van apparatuur en diensten

Hieronder vallen:

- externe dienstverlening: onderhoud, schoonmaak, catering, beveiliging, IT, consultancy, vertolking en externe vertaling;
- levering van kantoorbenodigdheden: aankoop van papier, kantoorbenodigdheden en toners;
- aankoop van cateringbenodigdheden en levensmiddelen.

De grootste milieu-impact heeft hier de dienstverlening door externe tolken (47 %), die heel omvangrijk en van groot belang voor de werkzaamheden van de Comités is. Bijna alle vergaderingen van de Comités worden namelijk met behulp van vertolking in de verschillende talen van de Europese Unie gehouden.

Derde CO₂-veroorzaker: roerende en onroerende goederen

Figuur 34: Uitsplitsing van de emissies van (on)roerende goederen in 2020

Dit zijn zaken die de Comités hebben gekocht en/of beheren.

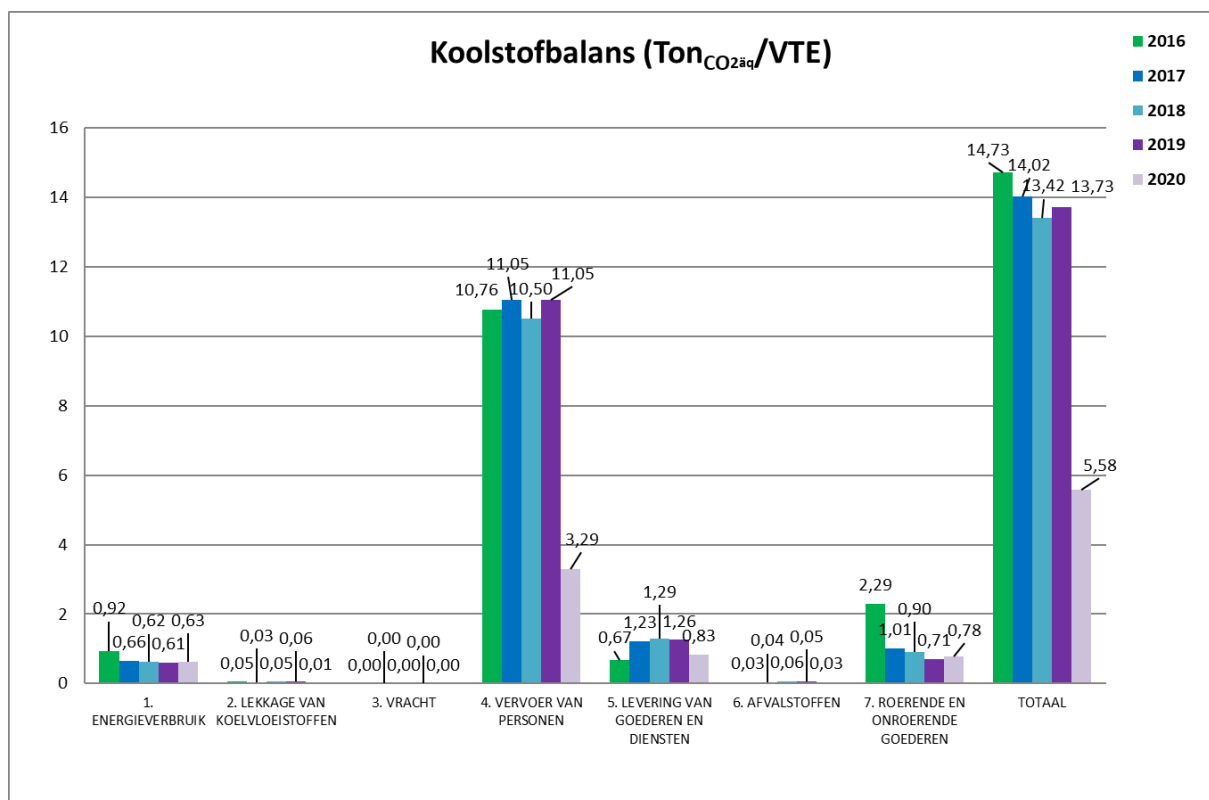
Hieronder vallen:

- gebouwen, kantoormeubilair en IT-apparatuur;
- meubilair en uitrusting voor de cateringdiensten (vaatwassers, koffiemachines, koelkasten enz.).

De grootste milieu-impact komt hier van de gebouwen (79 %). De gebouwen van de Comités hebben een totale oppervlakte van meer dan 100 000 m². Bij de vaststelling van de milieu-impact ervan worden de CO₂-emissies tijdens de bouw van de verschillende gebouwen in aanmerking genomen (veroorzaakt door de productie en het vervoer van materialen, de bouwplaats enz.). De totale CO₂-emissies ten gevolge van de bouw van een gebouw worden gedurende een periode van 33 jaar afgeschreven.

Vervolgens heeft IT-apparatuur de grootste milieu-impact (18,8 %). Dat hangt samen met de hoofdzakelijk administratieve aard van de werkzaamheden van de Comités. Door de digitalisering van procedures, werkmethoden en communicatie-instrumenten is de behoefte aan papier afgenomen maar de behoefte aan IT-apparatuur toegenomen. De milieu-impact van IT-apparatuur is in 2020 gestegen ten opzichte van 2019. Deze trend tekende zich in 2019 al af, maar is door COVID-19 verder versterkt.

Ontwikkeling van de CO₂-emissies

Figuur 35: Ontwikkeling van de CO₂-voetafdruk van de Comités/VTE

De COVID-19-pandemie heeft geleid tot een ongekende schaal van telewerken, dat vrijwel alle leden en personeelsleden moesten gaan doen. Dit had onder meer een daling van de vervoersgerelateerde emissies en een stijging van de aan IT-apparatuur, vracht en diverse aankopen (o.a. kantoorbenodigdheden) toe te schrijven emissies tot gevolg. Zoals eerder opgemerkt is 2020 een uitzonderlijk jaar, dat dan ook niet als representatief kan worden beschouwd voor de koolstofvoetafdruk van de Comités.

In uitvoering zijnde of te realiseren acties

Naast het gebruik van de CO₂-balans zelf hebben de Comités nog een aantal andere maatregelen genomen met betrekking tot hun CO₂-voetafdruk.

Studie over CO₂-neutraliteit van de Comités: in de context van de *Green Deal* heeft de EMAS-dienst opdracht gegeven voor een studie over CO₂-neutraliteit van het EESC en het CvdR in 2030, naar het voorbeeld van de studie die is uitgevoerd voor de Europese Commissie, maar op kleinere schaal. Met de studie is in 2021 begonnen en de uitkomsten ervan worden tussen nu en het eind van dit jaar verwacht. In de studie zullen emissiereductiescenario worden voorgesteld en de belangrijkste maatregelen om die te realiseren.

Thematische werkgroepen: in het kader van de studie zijn verschillende werkgroepen ingesteld die zich bezighouden met de thema's gebouwen, IT, verplaatsingen van personeelsleden en leden in het kader van de uitoefening van hun functie, woon-werkverkeer en telewerken.

Het is de bedoeling dat de Comités voor het eind van 2021 een **nieuwe CO₂-reductiedoelstelling** vaststellen. Gezien de impact van vervoer op de koolstofvoetafdruk van de Comités zou de nieuwe reductiedoelstelling maatregelen kunnen omvatten met betrekking tot telewerken en het op afstand en/of op hybride wijze houden van een deel van de vergaderingen alsmede eventuele maatregelen gericht op de verplaatsingen van personeelsleden en leden. Een emissiereductieplan zou door de bureaus van het EESC en het CvdR en door de secretarissen-generaal van beide Comités moeten worden besproken en goedgekeurd.

Overeenstemming met het SRD

Milieuprestatie-indicatoren uit het SRD:

i4) Totale jaarlijkse broeikasgasemissies (kg CO₂-eq./VTE). De Comités gebruiken deze indicator.

Benchmarks voor topprestaties (SRD): geen.

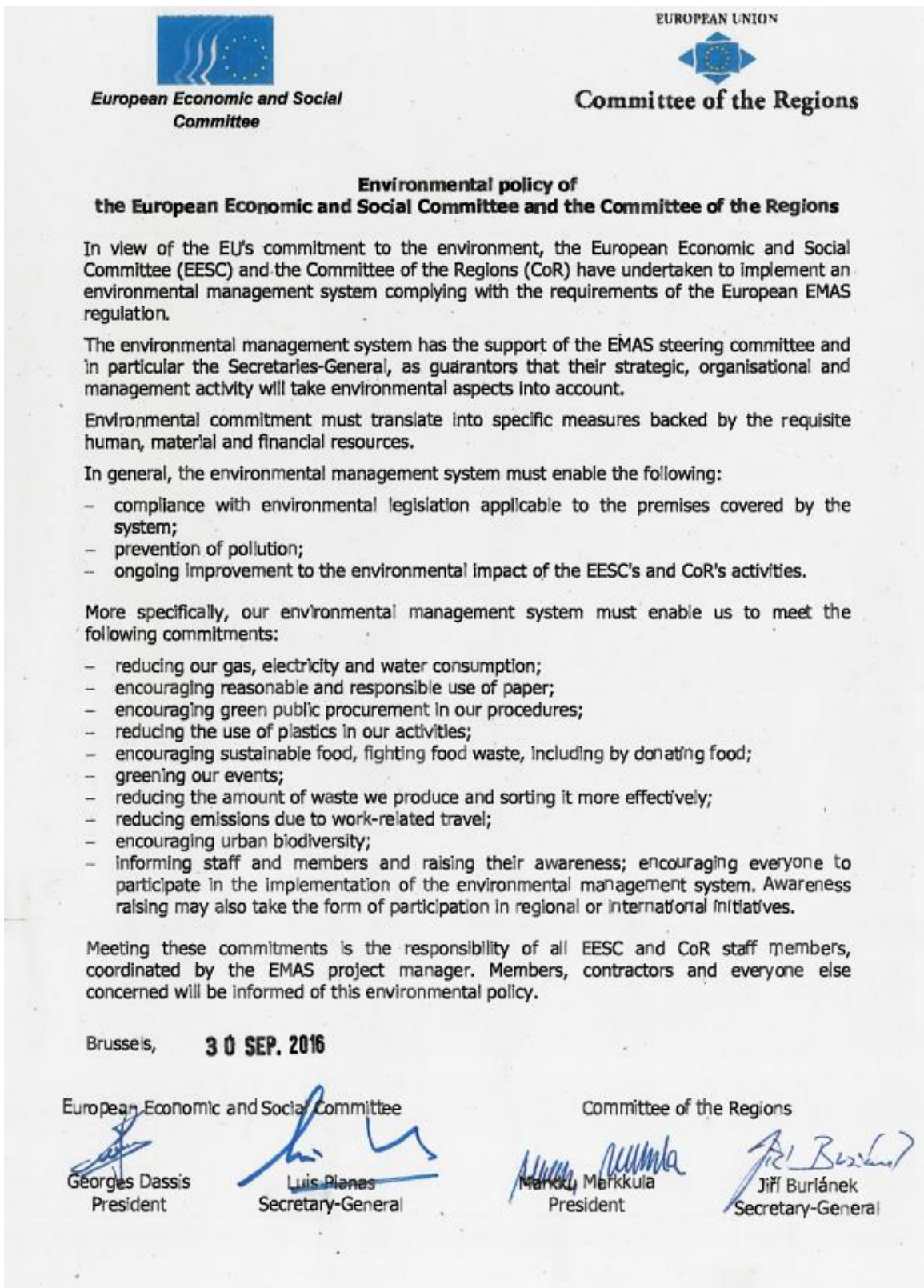
Verwijzing naar de toepasselijke wettelijke milieuvorschriften

Het EESC en het CvdR zijn gehouden om de regionale, nationale en Europese milieuvorschriften toe te passen. De naleving daarvan wordt gewaarborgd middels een register van alle toepasselijke voorschriften en regelmatige audits over de inachtneming van die voorschriften. De Comités nemen alle voor hen geldende regels in acht.

De Comités brengen Leefmilieu Brussel en het gemeentebestuur van hun vestigingsplaats onmiddellijk op de hoogte van ongelukken of incidenten die een gevaar kunnen vormen voor het milieu, de volksgezondheid of de veiligheid van personen.

4. Bijlagen

4.1 Milieubeleid

4.2 Beschrijving van significante milieuaspecten

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
Energie (gas en elektriciteit)	Verlichting	Soort lampen	Elektriciteitsverbruik	Vervanging van energieverblindende lampen (zoals halogeenlampen) door spaarzamere lampen (ledverlichting)	Eenheid Infrastructuur	Wordt aan gewerkt	Doorlopend
		Regeling van de verlichting	Elektriciteitsverbruik	Installatie van bewegingssensoren	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2020
		Tijdschakeling van de verlichting	Elektriciteitsverbruik	Herprogrammering van de software voor beheer van de verlichting met het oog op de opslag en automatische toepassing van de verlichtingskeuze van een gebruiker	Eenheid Infrastructuur	Niet uitgevoerd (studie uitgevoerd, maar geen doorslaggevende conclusies)	2020
				Onderzoek naar een beter beheer van de verlichting in de conferentiezalen in het JDE-gebouw	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2015
		Elektrische huishoudapparaten			Inventarisering en regelmatige controle van de apparatuur die door externe contractanten in de gebouwen van de Comités wordt geïnstalleerd	EMAS-dienst	Wordt aan gewerkt
	Kantoorautomatisering	Aanwezigheid van eigen printers	Elektriciteitsverbruik	Rationalisering van de aanwezigheid van eigen printers	IT-eenheid	Gerealiseerd (in 2020 waren er nog slechts 9 individuele printers)	2020

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
		Computers die nooit worden uitgezet	Elektriciteitsverbruik	Voorlichtingscampagne over energiebesparing (pc's, verlichting enz.)	IT-eenheid en EMAS-dienst	Gerealiseerd	Doorlopend
		IT-apparatuur	Elektriciteitsverbruik	Verwijdering van oude Storage Area Networks (SAN's)	IT-eenheid	Wordt aan gewerkt	2021
				Verwijdering van oude servers (virtualisatie)	IT-eenheid	Wordt aan gewerkt	2021
				Verhoging van de temperatuur in de Data Center-ruimten in alle gebouwen	IT-eenheid en eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2020
	Verwarming van het TRE-gebouw	Keuze voor elektrische verwarming	Elektriciteitsverbruik	Werkzaamheden om het systeem voor elektrische verwarming te vervangen door een systeem dat betere resultaten oplevert Vervanging door verwarming met gas	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd (2017)	2020
	Koeling	Gebruik van koelinstallaties	Elektriciteitsverbruik	Aanpassing van de airconditioning aan het daadwerkelijke gebruik van de conferentiezalen in het JDE-gebouw	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2015
				Haalbaarheidsstudie naar de installatie van zonwering in het atrium van het JDE-gebouw	Eenheid Infrastructuur	Niet uitgevoerd (studie uitgevoerd, maar geen doorslaggevende conclusies)	2020

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
				Vervanging van de koelinstallaties in het B68-gebouw door een systeem dat betere resultaten geeft	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd (2017)	2020
				Beperking van het aantal uren waarin het koel- en ventilatiesysteem in werking is (in de zomer)	Eenheid infrastructuur	Gerealiseerd Minder uren in bedrijf in de zomer	Doorlopend
				JDE: overgang naar de installatie van ventilatie met variabel debiet	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2020
				JDE: installatie van modulerende registers op de pulsiegroepen voor de kantoren	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2020
				JDE: installatie van een pulsiegroep met koudebatterij met beperkt vermogen voor de koude keuken (uitschakeling van de grote koelgroep voor het restaurant in de winter)	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2015
				Vervanging van de begrenzers voor koud water in het JDE-gebouw	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2020
				Monitoring van het verbruik buiten de uren waarop het gebouw in gebruik is	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	Doorlopend

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
				Haalbaarheidsstudie naar de installatie van extra zonnepanelen op het technische dak van het JDE-gebouw	Eenheid Infrastructuur	Wordt aan gewerkt: twee projecten: 1) aanbesteding studie bureau voor speciale technische werkzaamheden (bekleding technische ruimte JDE); 2) offerte dak JDE	2021
	Elektriciteitsverbruik in de gebouwen	Elektrische apparaten, verlichting enz.	Elektriciteitsverbruik	Installatie van hydraulische pompen met variabel debiet op de ventilatiegroepen	Eenheid Infrastructuur	Wordt aan gewerkt Gerealiseerd in het JDE-gebouw	2020
				Installatie van elektriciteitsmeters voor bepaalde pulsie- en koudeproductiegroepen in alle gebouwen	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd voor de EPB- en EMAS-doelstellingen Opmerking: er wordt gewerkt aan een aanvullende installatie	2020 en aanvulling in 2021
	Verwarming van de gebouwen	Ontoereikende isolatie van gevels en buizenstelsels	Gasverbruik	Installatie van warmte-isulerende raamwerken in het BvS-gebouw	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2018
				Installatie van thermostaten in de kantoren in BvS	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2021

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
				Installatie van reflecterende isolatie achter alle radiatoren van de kantoren in het BvS-gebouw	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2015
				Studie naar de terugwinning van energie van de extractiegroepen in het JDE, BvS, REM en B68-gebouw: nieuwe techniek voor de plaatsing van warmtepompen tussen pulsie/extractie	Eenheid Infrastructuur	Wordt aan gewerkt: studies (PLAGE) voor JDE en zelfs BvS en REM (continuïteit PLAGE-doelstelling) Niet uitgevoerd B68 (studie uitgevoerd, maar geen doorslaggevende conclusies)	2021
				Optimalisering van het rendement van de warmteopwekkingscentrales en de bijbehorende distributienetwerken in alle gebouwen (bijv. condensatieketel – optimale warmwaterproductie)	Eenheid Infrastructuur	Wordt aan gewerkt	2021
				Optimalisering van de regeling van de warmteopwekkingsinstallaties en de bijbehorende distributienetwerken in alle gebouwen	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2020

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
				Installatie van energiemeters voor de warmwaterproductie in alle gebouwen	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd voor de EPB- en EMAS-doelstellingen Opmerking: er wordt gewerkt aan een aanvullende installatie	2020 en aanvulling in 2021
				Isolatie en aanleg van een groendak op de achtste verdieping van het BvS-gebouw	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2016
				Omvorming van de glazen gevel van het REM-gebouw in een dubbelwandige gevel met natuurlijke ventilatie	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2016
				Energieaudit van het BvS-, TRE- en B68-gebouw	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2016
				Installatie van een warmtekrachtkoppelingssysteem in het JDE-gebouw	Eenheid Infrastructuur	Niet uitgevoerd (studie uitgevoerd, maar geen doorslaggevende conclusies)	2020
				Installatie van snelle garagedeuren in het JDE- en BvS-gebouw om het warmteverlies te beperken	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd voor BvS Wordt aan gewerkt voor JDE (opmerking:	2020-2021

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
						in afwachting van plaatsing)	
				Betere werking van de dubbelwandige gevel van het JDE-gebouw (optimalisering van de ventilatieopeningen en terugwinning van energie met ventilatiegroep)	Eenheid Infrastructuur	Wordt aan gewerkt Ontwerpaanbesteding studie bureau voor speciale technische werkzaamheden (beide projecten)	2021
				Betere thermische isolatie van het dak van het JDE-restaurant (groendak)	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2019
		Rationalisering van het gasverbruik	Verbruik	Vervanging van de begrenzers voor warm water in het JDE-gebouw	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd (dankzij de installatie van een verwarmingsketel die uitsluitend bestemd is voor de productie van water kunnen de andere ketels in de zomer worden uitgeschakeld)	2019
				Onderbreking van de gasvoorziening in het BvS- en het B68-gebouw in de zomer	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	Doorlopend

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
				TRE – 7e verdieping – realisering van een dubbelwandige gevel	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2020
				JDE – renovatie van de groendaken boven de kantine en de koffiebar	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2019
Water	Reiniging van de gebouwen en onderhoud van de groene ruimte	Gebruik van schoonmaakmiddelen en fytosanitaire producten	Watervervuiling	Vergroting van het aandeel milieuvriendelijkere schoonmaakmiddelen	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	Doorlopend
	Waterverbruik in alle gebouwen	Waterverbruik in alle gebouwen	Waterverbruik	Organisatie van minstens één bewustmakingscampagne om de drie jaar	EMAS-dienst	Gerealiseerd Mededeling naar aanleiding van Wereldwaterdag in maart	Doorlopend
				Installatie van meters	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd voor de EPB- en EMAS-doelstellingen Opmerking: er wordt gewerkt aan een aanvullende installatie	2020 en aanvulling in 2021
				Installatie van zuinige doorspoelsystemen in het BvS-gebouw	Eenheid Infrastructuur	Niet uitgevoerd (studie uitgevoerd, maar geen	2020

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
						doorslaggevende conclusies)	
				Besproeien van de bamboe met regenwater	Eenheid Infrastructuur	Wordt aan gewerkt Ontwerpaanbesteding studie bureau voor speciale technische werkzaamheden	2021
Papier	Printen en fotokopiëren	Papierverbruik door het personeel en de leden	Verbruik van natuurlijke hulpbronnen	Vorderingen van het project voor elektronisch documentenbeheer – elektronische archivering van documenten	Administratie	Gerealiseerd	2015
				Optimaal gebruik van Adonis-software (archivering van documenten) teneinde documenten zoveel mogelijk online (en dus zo weinig mogelijk in papiervorm) te versturen	Administratie	Gerealiseerd	2015
				Optimaal gebruik van ABAC-software (financieel beheer) teneinde documenten zoveel mogelijk online (en dus zo weinig mogelijk in papiervorm) te versturen	Eenheid Financiën van het EESC	Gerealiseerd	2015

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
				Ontwikkeling van een elektronisch systeem om deskundigen aan te stellen	Directoraat Wetgevingswerkz aamheden van het EESC	Gerealiseerd	2019
				Ontwikkeling van een elektronisch systeem om de vervanging van leden goed te keuren	Directoraat Wetgevingswerkz aamheden van het EESC	Wordt aan gewerkt	2020
				Automatische behandeling van sollicitaties op vacatures via een elektronisch cv	Administratie en IT-dienst	Gerealiseerd	2016
				Project voor het elektronische beheer van evaluatie- en bevorderingsprocedures	Administratie en IT-dienst	Gerealiseerd	2019
				Ontwikkeling van de Sysper2-software (personeelsbeheer): functieomschrijvingen, aanvraag van verlof om redenen van persoonlijke aard, aanvraag van pensioenrechten, aanvraag tot overdracht van pensioenrechten, huwelijks-/geboorteaangifte, beheer van externe activiteiten, integratie van functieomschrijvingen voor elke functie, onlineattesten enz.	Administratie en IT-dienst	Wordt aan gewerkt	2021

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
				Elektronisch beheer van medische dossiers en ziektebriefjes en elektronische doorgifte van de resultaten van bloedonderzoeken	Administratie en IT-dienst	Wordt aan gewerkt	2021
				Online-inschrijving voor Europese crèches en naschoolse opvang	Administratie en IT-dienst	Wordt aan gewerkt	2021
				Elektronisch beheer van sollicitaties voor kortlopende stages	Administratie en IT-dienst	Wordt aan gewerkt	2021
				Elektronisch beheer van het verlof van stagiairs	Administratie en IT-dienst	Gerealiseerd	2019
				Elektronische aangifte van de kosten van de leden	Directoraat Financiën van het EESC	Gerealiseerd	2019
				Ontwikkeling van een elektronisch systeem voor het beheer van dienstreizen	Administratie en Financiën (CvdR en EESC)	Wordt aan gewerkt	2021
				Ontvangst van elektronische facturen van leveranciers	Administratie en Financiën van het EESC	Wordt aan gewerkt	2021
				Nieuwe Adonis-software: elektronisch beheer (wetgevingsdocumenten, referenties, nota's en documenten)	Dir. A	Gerealiseerd	2020

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
				van het Bureau, documenten voor de vergaderingen van de quaestoren)			
				Digitale strategie – indiening van amendementen	Dir. A	Wordt aan gewerkt	2021
				Digitale strategie – printen op aanvraag	Dir. A	Wordt aan gewerkt	2021
				Ontwikkeling van een elektronisch systeem voor alle uitgaven in verband met de organisatie van vergaderingen	Dir. A Leden en Zittingen, CvdR	Wordt aan gewerkt	2021
				Vermindering van het aantal dossiers voor "niet-leden" tijdens de zittingen	Dir. A Leden en Zittingen, CvdR	Gerealiseerd	2019
				Bevordering van de mogelijkheid voor leden om elektronische werkdocumenten te gebruiken	Dir. A Leden en Zittingen, CvdR	Gerealiseerd (2017)	2020
				Ontwikkeling van elektronische formulieren voor vergaderingen met vertolking	Dir. A Leden en Zittingen, CvdR	Gerealiseerd (2017)	2020
				Terbeschikkingstelling van samengevoegde wijzigingsvoorstellen op Toad (ledenportaal) tijdens de zittingen	Dir. A Leden en Zittingen, CvdR	Wordt aan gewerkt	2021

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
Afval	Drukkerij	Verbruik van papier voor publicaties	Verbruik van natuurlijke hulpbronnen	Bewustmaking van diensten die publicaties aanvragen omtrent de aanpassing van het aantal bestelde exemplaren aan de doelgroep; verspreiding van goede praktijken; vermindering van het aantal herdrukken omwille van correcties	Communicatie	Gerealiseerd	Doorlopend
				De indicatoren blijven monitoren en waar nodig corrigerende maatregelen treffen	Drukkerij EMAS-dienst	Gerealiseerd	Doorlopend
				Organisatie van bewustmakingsacties voor het personeel	EMAS-dienst	Gerealiseerd	Doorlopend
	Alle activiteiten van de Comités	Bedrijfs catering, kantoorwerkzaamheden, infrastructuur, drukkerij, copyshop enz.	Afval-productie	Rationalisering van de verdeling van niet-persoonsgebonden externe post/publicaties: de hoeveelheid afval als gevolg van die publicaties verder blijven verminderen	Interne diensten en EMAS-dienst	Gerealiseerd	Doorlopend
				Vermindering van de hoeveelheid wegwerpvaatwerk, en met name wegwerpbekers	EMAS-dienst en cateringdienst	Gerealiseerd Verbod op wegwerpplastic in de kantine van het JDE-gebouw	Doorlopend

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
				Wegwerpplastic in de kantine en in de koffiebars	Cateringdienst	Gerealiseerd Voor de kantine Wordt aan gewerkt Voor de koffiebars, wordt ingevoerd als het nieuwe contract in werking treedt	2020
				Beoordeling van alternatieven voor gebotteld water tijdens vergaderingen en conferenties	EMAS-dienst en cateringdienst	Gerealiseerd	Doorlopend
				Installatie van verschillende waterkoelers voor het personeel en de leden (gefilterd water)	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	Doorlopend
				Bewustmaking van het personeel, met name middels deelname aan de Europese week van de afvalvermindering	EMAS-dienst	Gerealiseerd	Doorlopend
				Verbetering van de afvalscheiding: PMD-bakken op elke verdieping, glasbakken in elk gebouw	Eenheid Infrastructuur, EMAS-dienst	Gerealiseerd	Doorlopend
				Aankoop van nieuwe soorten afvalbakken voor afvalscheiding in bezoekersruimten	Eenheid Infrastructuur, EMAS-dienst	Gerealiseerd	2017

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
				Bestrijding van voedselverspilling, met name tijdens evenementen	Cateringdienst	Gerealiseerd	Doorlopend
				Uitwerking van het project voor voedselschenking	Cateringdienst	Gerealiseerd	Doorlopend
				Preventie van de productie van afval tijdens evenementen	EMAS-dienst	Gerealiseerd	Doorlopend
				Voorlichting van externe organisatoren van conferenties	EMAS-dienst, het directoraat Communicatie van het CvdR en de eenheid Conferenties van het EESC	Gerealiseerd	Doorlopend
				Voortdurende vervanging van papierketens	IT-eenheid	Gerealiseerd	Doorlopend
				Invoering van clausules in bestekken ter voorkoming van de productie van afval	EMAS-dienst	Gerealiseerd	Doorlopend

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
Groene overheids-opdrachten (GPP)	Groene aankopen	Aanbestedingen voor de aankoop van goederen en diensten	Verbruik van natuurlijke hulpbronnen	Bevordering van "groene" aanbestedingen bij alle directoraten. Verplichte raadpleging van de EMAS-dienst	EMAS-dienst Management	Gerealiseerd EMAS-dienst geraadpleegd door andere eenheden/directoraten	Doorlopend
				Organisatie van en deelname aan specifieke opleidingen over de milieu- en duurzaamheidscriteria	EMAS-dienst Dienst Opleiding	Gerealiseerd	Doorlopend
				Opzet monitoring van de uitvoering van de milieuclausules	EMAS-dienst	Gerealiseerd	Doorlopend
				Bevordering van de uitwisseling van goede praktijken tussen de instellingen	EMAS-dienst	Gerealiseerd Deelname aan de interinstitutionele groep voor groene aanbestedingen (GPP)	Doorlopend
				Organisatie van doelgerichte opleidingen voor diensten die gevaarlijke stoffen gebruiken	EMAS-dienst	Gerealiseerd (Uitgevoerd in 2018, volgende gepland voor 2018)	Doorlopend
Mobiliteit (inclusief gevolgen voor de luchtkwaliteit)	Dienstauto's	Keuze van vervuilende dienstauto's	Verontreinigende emissies	Letten op de ecoscore (www.ecoscore.be) bij komende aankopen of leasing van dienstauto's	Interne diensten van het EESC en het CvdR	Gerealiseerd	Doorlopend

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
	Verplaatsing van het personeel	Gebruik van auto's en andere vervoermiddelen	CO ₂ -emissies, materiaalverbruik, verkeers-toename, geluids-emissies	Bedrijfsvervoerplan en bewustmakingsacties: Friday Bike Day, Week van de mobiliteit, Move it!, Een stad in beweging, Bike to work, Bike Experience, Vélo Mai, cursus "Op de fiets in de stad" enz.	Mobiliteits-coördinatoren van het EESC en het CvdR	Gerealiseerd Afhankelijk van het jaar kunnen deze evenementen al dan niet worden gehouden.	Doorlopend
				Mobiliteitsenquête over de door het personeel van EESC en CvdR gebruikte vervoermiddelen voor het woon-werkverkeer	Mobiliteits-coördinatoren van het EESC en het CvdR	Gerealiseerd Elke drie jaar (gehouden in 2014 en 2017) Volgende gepland voor 2021	Doorlopend
				Organisatie van bewustmakingsacties rond zachte mobiliteit voor het personeel	Mobiliteits-coördinatoren van het EESC en het CvdR	Gerealiseerd	Doorlopend
				Organisatie van voorlichtings- en bewustmakingsacties, in het bijzonder voor carpoolers en voetgangers	Mobiliteits-coördinatoren van het EESC en het CvdR	Gerealiseerd	Doorlopend
				Vorbereiding en lancering van het volgende vervoersplan	Mobiliteits-coördinatoren van het EESC en het CvdR	Wordt aan gewerkt	2021

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
				Financiële steun voor bijdragen aan de kosten van OV-abonnementen	Mobiliteits-coördinatoren van het EESC en het CvdR	Gerealiseerd	Doorlopend
				Steun voor kilometervergoeding voor woon-werkverkeer per fiets	Mobiliteits-coördinatoren van het EESC	Gerealiseerd	Doorlopend
				Handhaving van de voorzieningen voor fietsers	Mobiliteits-coördinatoren van het EESC en het CvdR	Gerealiseerd	Doorlopend
				Het gebruik van dienstfietsen bevorderen. Informatiecampagne om het gebruik van dienstfietsen te stimuleren	Mobiliteits-coördinatoren van het EESC en het CvdR	Wordt aan gewerkt	2021
				Personeelsparticipatie meten: de maatregelen op het gebied van duurzame mobiliteit in cijfers uitdrukken aan de hand van statistieken	Mobiliteits-coördinatoren van het EESC en het CvdR	Gerealiseerd	Doorlopend
				Bevordering van teleconferenties	Interne diensten van het EESC en het CvdR en EMAS-dienst	Gerealiseerd	Doorlopend

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
Biodiversiteit				Bevordering van telewerken	Administratie van het EESC en het CvdR	Gerealiseerd	Doorlopend
	Onderhoud van groendaken en groene ruimten	Groendaken en groene ruimten	Bevordering van biodiversiteit in de stad	Behoud van de bijenkorven op het dak van het JDE-gebouw	Afdeling NAT van het EESC	Gerealiseerd tot 2020. De bijenkorven zijn verwijderd omdat het contract is afgelopen en nog niet is vernieuwd	Te hervatten
				Aanplanting van honing dragende planten naast de bijenkorven	Afdeling NAT van het EESC	Gerealiseerd Vernieuwing van het groendak van het JDE-gebouw met nieuwe honingbloemen	2020
				Onderzoek naar de mogelijkheid om honingdragende en/of lokale planten in de groene ruimten en op de groendaken aan te planten: gezamenlijke moestuin	Eenheid Infrastructuur en afdeling NAT van het EESC	Gerealiseerd	2020
				Realisering van een gezamenlijke moestuin	Eenheid Infrastructuur	Gerealiseerd	2020
				Organisatie van bewustmakingsacties voor het personeel, de leden van de Comités en bezoekers	Afdeling NAT van het EESC	Moet nog gebeuren	2021

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
Voeding ⁴²	Bedrijfs catering	Kantine en cafeteria's	Consumptie van voedingsmiddelen	Gebruik van het statistisch instrument	EMAS-dienst en cateringdienst	Gerealiseerd Maandelijke follow-up in 2018	Doorlopend
				Verkrijgen van het Good Food Kantine-label	Cateringdienst	Gerealiseerd Label toegekend in maart 2017 (niveau: 2 van de 3 vorken)	2017
				Vergaring van statistische gegevens over seizoensgroenten en -fruit in de salad bar en op het weekmenu	EMAS-dienst en cateringdienst	Gerealiseerd Maandelijke follow-up in 2018	Doorlopend
				Verbetering van de communicatie over duurzame voeding	EMAS-dienst en cateringdienst	Gerealiseerd	Doorlopend
				Vis afkomstig uit duurzame visserij: 1/ maandelijke doelstelling: schrapping uit het menu van vis die op de rode lijst van het WNF staat en handhaving van het aandeel duurzaam gevangen vis	EMAS-dienst en cateringdienst	n.v.t. in 2020 Cateringdiensten opgeschort als gevolg van COVID-19	Doorlopend
				Vis afkomstig uit duurzame visserij: 2/ jaarlijkse doelstelling: vis uit aquacultuur en duurzame visserij: schrapping uit het menu van vis die op de rode lijst van het WNF	Cateringdienst	n.v.t. in 2020 COVID-19	Doorlopend

42

De cateringdiensten zijn tussen maart en december 2020 opgeschort. Bijgevolg konden er voor 2020 geen statistieken worden opgesteld. Om die reden is niet voldaan aan de milieueisen: noch de kantine noch de cafeteria konden lang genoeg worden geopend.

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
Voedsel- verspilling	Bedrijfscatering	Kantines en cafeteria's		staat en handhaving van het aandeel duurzaam gevangen vis op minimaal 20 % in 2016, 40 % in 2018 en 24 % in 2019			
				Deelname aan praktijkopleidingen	Cateringdienst	Gerealiseerd	Doorlopend
				Opzet monitoring van de uitvoering van de milieuclausules van het nieuwe contract	Cateringdienst	n.v.t. in 2020 COVID-19	Doorlopend
				Seizoensproducten: gemiddeld ten minste 50 % seizoensgroenten in de zelfbediening	Cateringdienst	n.v.t. in 2020 COVID-19	Doorlopend
				Biologische producten: verhoging van het aandeel producten afkomstig van biologische landbouw	Cateringdienst	n.v.t. in 2020 COVID-19	Doorlopend
				Fairtradeproducten: handhaving of verhoging van het aandeel producten verkregen uit eerlijke handel	Cateringdienst	n.v.t. in 2020 COVID-19	Doorlopend
				Vegetarische voeding: verkoop van ten minste 10 % vegetarische gerechten en sandwiches	Cateringdienst	n.v.t. in 2020 COVID-19	Doorlopend
				Voedselverspilling: 1/ verbetering van de instrumenten om de verspilling te meten	Cateringdienst	Gerealiseerd Het meetinstrument zal met de nieuwe	Doorlopend

Onderwerp	Activiteit	Milieuaspect	Milieu-effecten	Acties	Actoren	Status	Termijn
						cateringcontractant worden aangepast	
				Voedselverspilling: 2/ handhaving van de voedselverspilling in de kantine op minder dan 5 % in 2019	Cateringdienst	n.v.t. in 2020 COVID-19	Doorlopend
				Toevoeging in de eerstvolgende aanbesteding van een clausule betreffende duurzame levensmiddelen (inclusief concrete cijfers)	Cateringdienst	Gerealiseerd in 2019	2020
Bewustmaking	Alle onderwerpen			Bewustmaking van alle personeelsleden op elk niveau	EMAS-dienst	n.v.t. in 2020 COVID-19	Doorlopend

De volgende indirecte milieuaspecten worden als significant aangemerkt:

- aankoop van schoonmaakmiddelen en fytosanitaire producten;
- verplaatsingen van het personeel.

Om uit te maken of indirecte milieueffecten al dan niet significant zijn, wordt gebruikgemaakt van dezelfde methode als die voor directe milieueffecten.

De volgende milieuverklaring zal worden gepubliceerd in juli 2022.

Dit document is vertaald in het Engels, Duits en Nederlands. Alleen de oorspronkelijke Franse versie is authentiek.

Een samenvatting van de milieuverklaring is beschikbaar in het Engels en het Frans.

© Europese Unie, 2021

Reproductie met bronvermelding is toegestaan.

Voor gebruik of reproductie van foto's en illustraties is voorafgaande toestemming vereist van de auteursrechthebbenden:

blz. 11: © Architectenbureau Paul Noel sprl – Art & Build sa